Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 44 (1590) ГОД XXXI БЕЛАСТОК 2 ЛІСТАПАДА 1986 г. ЦАНА 10 зл.

Дзе першы раз спазнала шчасце...

Вось і прыехала! Выйшла я з асаблівага поезда Беласток-Зубкі. Тут, ведаеце, усё асаблівае. Поезд гэты можа затрымацца ў чыстым полі. Папросіш машыніста — і затрымае паравоз. Ад Валіл да Зубкоў затрымаліся тры разы. Адны пайшлі ў грыбы, іншым было бліжэй дахаты. Усе тут сваякі!

Ужо Зубкі. Цяпер трэба ісці шэсць кіламетраў. Дарога прыемная: зараз будзе лес, поле, лес і поле, і ўжо сяло. А паветра якое! Хоць вазьмі і ўдыхай, і здаецца, што яго не хопіць. А яно ёсць і ёсць, і ўсё такое свежае.

На двары восень. Залатое, чырвонае, зялёнае — каляровае-каляровае лісце шамаціць і шамаціць.

На палях некаторыя яшчэ аруць. Дзе-нідзе выйшла ўжо светлазялёная азіміна, смела выглядае яна з зямлі і меніцца ўсялякімі колерамі на сонцы.

Мінула пожню, далей — горка. З горкі паманеньку пачынаюць паказвацца найперш гумны, а пасля хаты. Гэта ўжо Свіслачаны. О, нейкі гаспадар арэ. Трэба яму сказаць „Бог помач", так як дзяды і бацькі нас вучылі.

Пры ўваходзе ў вёску стаіць высокі драўляны крыж. Ніхто ўжо не памятае, калі ён быў пастаўлены, нават дзядулі... Яшчэ зусім нядаўна такія крыжы былі з усіх канцоў вёскі, цяпер яны ўжо развальваюцца. Раней, як прыходзіла нядзелька, а ўжо як якое свята, то вельмі многа народу ў царкву ішло. Мастаўлянскі прыход вялікі. Некаторым людзям, што жылі далей ад царквы, па некалькі, а то і больш кіламетраў даводзілася прайсці да царквы. Тыя, аднак, што хадзілі, пастарэлі, а моладзь перастала хадзіць.

Цяпер тут інакш. Людзі разбагацелі, распанелі. Моладзь уцякае ў горад. Дзе ж ёй на вёсцы жыць! Пакончалі школы і там на работу пайшлі. Калі прыязджаюць да бацькоў, то дзівуюцца: „Наша вёска? А чым жа яна харошча ад другіх?"

Харошая яна... Там дзяцінства маё праплыло і кусок маладосці. І хаця было нялёгка, то на ўспамін пра тыя гады робіцца на сэрцы цёпла.

Гэта ўжо канец Польшчы. Амаль граніца. Калісьці ў сяле было поўна людзей. Ад зоркі да цямна звінела яно работай і песнямі. Яшчэ як я была малая, было там так цёпла, прыемна, весела. Але ўжо тады некаторыя пачалі выбірацца ў горад. І наша вёска памаленьку пусцела і заціхала. Да сёння памятаю, як дзед мне гава-

(Працяг на стар. 6)

Фота М. Гайдука

ДА ЗЕМЛЯКОЎ

Не вырывайце вербаў,
Зялёнымі праменнямі якіх
Зрадnёны сэрцы продкаў і нашчадкаў.

Не трушчыце ляскоў і пералескаў —
Яны ратуюць душы ад пустыні.

Не нішчыце магільных курганоў,
Не сейце на іх жыта:
Баюся — вырасце на іх
Прагорклы хлеб бяды.

Не разбурайце спадчынных мастоў —
Па бездаражы
Шчасце не прыходзіць.

Не перакопвайце дарог спрадвечных —
Не пазбаўляйце Будучыні крылаў.

Ніна Загорская

Міхась Чарот — паэт буры і напору

Сёмага лістапада 1986 года споўніцца дзевяноста гадоў з дня нараджэння аднаго з найбольш вядомых паэтаў паслярэвалюцыйнай Беларусі Міхася Кудзелькі, які ўвайшоў у літаратуру пад псеўданімам Міхась Чарот. Паходзіў ён з сялянскай сям'і з вёскі Рудзенск, Пухавіцкага раёна, Мінскай вобласці. Належаў ён да тых рэдкіх сялянскіх дзяцей, якім удалося яшчэ да рэвалюцыі паступіць у Маладзечанскую настаўніцкую семінарыю, дзе ён вучыўся з 1913 па 1917 год. Калі ён закончыў гэтую школу, быў мабілізаваны ў царскую армію. Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі дэмабілізаваўся ў 1918 годзе. У часе знаходжання ў Мінску войск Пілсудскага прымаў удзел у падпольным руху.

Пасля канчатковага ўстанаўлення Савецкай улады пачалася хуткая кар'ера Чарота як пісьменніка і грамадска-палітычнага дзеяча. Ужо ў 1920 годзе Чарот уступіў у рады Камуністычнай партыі Беларусі і ў хуткім часе стаў адным з найбольш дынамічных культурна-палітычных дзеячоў сярод беларускіх пісьменнікаў. Ад 1920 года супрацоўнічаў з газетай „Савецкая Беларусь", а ў гадах 1925-29 быў яе рэдактарам. Быў ён ініцыятарам і галоўным арганізатарам вядомай літаратурнай арганізацыі „Маладняк", якая вяла бескампрамісную барацьбу з усімі тымі з'явамі ў беларускай літаратуры, якія лічыла кансерватыўнымі і адсталымі. Калі ў пачатку трыццатых гадоў пачала нарастаць вядомая атмасфера, звязаная з культам асобы, Чарот безварункова падтрымаў новыя тэорыі і новыя практыкі. Калі былі праведзены арышты (часта сярод яго былых сяброў-маладнякоўцаў), паэт, горача верачы ў слушнасць рэпрэсій, напісаў гнеўны верш пад як жа вымоўным загалоўкам „Суровы прыгавор падпісываю вершам". Такім чынам парываў раз і назаўсёды з тымі, з кім звязаў яго раннемаладнякоўскі лёс. Аднак жыццёвы лёс аказаўся выключна каварны, і ў 1938 годзе паставіў Чарота ў тую ж драматычную сітуацыю, у якой апынуліся яго сябры ў пачатку 30-х гадоў, сябры, якіх ён асудзіў вз ўспомненым вершы. Чарот, нягледзячы на тое, што на некалькіх чарговых з'ездах КП(б)Б выбіраўся кандыдатам у члены

(Працяг на стар. 5)

Дапамагчы школе

З рэпарцёрскіх запісак

Спецыялісты падлічылі, што ў 1990 годзе на тэрыторыі Беластоцкага ваяводства пачатковую школу закончыць 10100 вучняў. Але зараз у амаль 300 пачатковых школах вучыцца тут звыш 80 тысяч дзяцей. Якія ўмовы маюць яны ў гэтых школах?

Даволі цяжка адназначна адказаць на гэтае пытанне. Нейкую агульную арыенціроўку дае паказчык, які адлюстроўвае колькасць змен у школе, гэта значыць, ці ўсе дзеці вучацца на адну змену, ці гэтых змен бывае больш і школа працуе таксама пасля абеду. Для вясковых школ Беластоцкага ваяводства гэты паказчык вызначаецца лікамі 1,13, а для школ гарадскіх павялічваецца ўжо да 1,5.

Вывучэннем стану асветы ў гмінах усходніх раёнаў Беласточчыны займаўся ў 1985 годзе Цэнтр навуковых даследаванняў у Беластоку. У апублікаванай апрацоўцы сцвярджаецца: *„Грамадская інфраструктура ў асноўных сваіх паказчыках, якія паддаваліся вывучэнню, характарызуецца шматлікімі, часта глыбокімі недахопамі, па прычыне якіх узровень жыцця вясковага насельніцтва, пражываючага на ўсходняй тэрыторыі Беласточчыны, з'яўляецца намнога ніжэйшым ад гарадскога насельніцтва. Дашкольным выхаваннем, для прыкладу, карыстаецца ў гэтых раёнах 65 прац. гарадскіх дзяцей і нейкіх 35 прац. вясковых дзяцей.* Гэта

(Працяг на стар. 1)

НА мяжы

АБ ЛЮБОВІ (1)

Ёсць яшчэ ў беларускіх вёсках катэгорыя людзей, беспамятна адданых зямлі. Мабыць, гэта ўжо апошняя генерацыя тых беларусаў, для якіх зямля, гаспадарка была не толькі тым, што запэўнівае чалавеку матэрыяльны быт, але і свайго роду рэлігіяй, духоўнай стравай. Адзін з жыхароў вёскі Лука, якая зараз ліквідуецца, бо трапіла яна пад валасховішча Семяноўка, калісьці заглядзеўшыся на загоны, як бы ў забыцці сказаў мне: „Як жа не любіць гэту зямлю. Яна ж мне пахне“. Вось у гэтых словах і праяўлялася свайго роду веравызнанне нашых дзядоў, бацькоў. У сувязі з тым, што я ў даны момант займаюся апрацоўкай зямлі, памагаючы сястры, выконваю нараз і найцяжэйшыя сялянскія работы, вельмі часта сустракаю маладых сялян, якія не толькі са здзіўленнем, але амаль са злосцю насміхаюцца над маім захапленнем зямлёй. Не гавару тут ужо аб велізарнай катэгорыі новаспечаных нашых мяшчан, якія выехалі ў гарады. Адзін з іх крыкнуў пры мне свайму сыну: „Artur nie podchodź do konia, bo koń śmierdzi“. Зразумела, што такі ніколі не скажа, што яму зямля пахне, хутчэй скажа зусім штосьці іншае. Мабыць, гадоў пятнаццаць таму назад памёр у Міхнаўцы-Ляшуках гаспадар, які называўся Грыцуком. Памёр ён беспатомна. Грыцук меў каля пяцідзесяці гектараў зямлі. Такой вялікай гаспадаркі ў нашых аколіцах не меў ніхто. Не ведаю дакладна, як Грыцук жыў матэрыяльна, ведаю аднак, што ўсё жыццё працаваў страшэнна многа, бо вядома, як трэба працаваць, маючы пяцьдзесят гектараў зямлі і не маючы машын. Гадоў дваццаць пяць таму назад Грыцук у нейкай там справе прыйшоў да майго бацькі. Запамятаўся мне адзін фрагмент іх размовы. Вось ён:

Бацька: — Навошта вам мучыцца, прадавайце кожны рок па гектару зямлі і жывеце па-панску.

Грыцук: — Што вы, Андрэю, мне гаворыце?! Я думаю, як тут яшчэ дакупіць, а не прадаць. Як жа гэта ўзяць і прадаць? Зямля святая.

Я думаю, зрэшты, што мой бацька таксама ўсё жыццё думаў і ў ніякіх акалічнасцях зямлі не прадаў бы.

Сёння вялікая колькасць людзей не можа дачакацца так званага эмерытальнага веку і стараецца як найхутчэй пазбыцца гаспадаркі. Аднак не аб іх я хачу тут гаварыць. Наадварот, хачу сказаць аб тых, якія даўно маглі б перадаць дзяржаве гаспадарку, бо маюць па 65, а то і па 70 гадоў, але гэтага не робяць. У далейшым цяжка працуюць, аруць, сеюць, косяць, гадуюць кароў і свіней. Прыносяць карысць дзяржаве, гэта значыць грамадству, большую, чым сабе. Гэта людзі самаахвярныя і па свайму нутру прыгожыя. Гэта яны соль нашай зямлі. Гэта дзякуючы ім трымаецца ў нашых вёсках беларуская і адвечная этнічная спецыфіка.

Зямля некаханая не родзіць. На жаль, такой некаханай зямлі ўсё болей, бо людзей, у яе закаханых, усё меней. І таму, калі іду або еду па Беласточчыне і бачу пажылога мужчыну ці жанчыну ў полі, на лузе або пры жывёлах, сэрца маё залівае хваля ўдзячнасці. Гэта тыя людзі, якім конь не смярдзіць, а зямля пахне. Дзякую вам, пажылыя беларусы. Без вас наша зямля становіцца сіратою.

А. Барскі

ВЕСТКІ З БЕЛАРУСІ

У БЮРО ЦК КАМПАРТЫІ БЕЛАРУСІ

У снежні 1983 года Бюро ЦК КПБ прыцягнула да строгай партыйнай адказнасці і вызваліла ад займаемых пасад асобных кіраўнікоў праваахоўных органаў за меўшыя месца грубыя парушэнні сацыялістычнай законнасці. Праведзенай у апошні час праверкай устаноўлены дадатковыя факты неабгрунтаванага прыцягнення асобных грамадзян да крымінальнай адказнасці за рад цяжкіх злачынстваў, учыненых у Віцебскай вобласці.

У прынятай пастанове адзначаецца, што пракуратура, упраўленне ўнутраных спраў аблвыканкома, судовыя органы вобласці і рэспублікі не забяспечвалі своечасовага раскрыцця злачынстваў, глыбокага і аб'ектыўнага расследавання і разгляду іх у судах.

Незаконна вынесеныя прыгаворы адменены, а адказныя работнікі праваахоўных органаў за халатныя адносіны да выканання сваіх службовых абавязкаў, незабеспячэнне сацыялістычнай законнасці пры расследаванні і судовым разглядзе крымінальных спраў прыцягнуты да строгай адказнасці. Выключаны з КПСС і вызвалены ад займаемых пасад былы пракурор БССР А. І. Магільніцкі, член Вярхоўнага суда БССР В. М. Выдрын. Былым кіраўнікам праваахоўных органаў рэспублікі камуністам Г. М. Жабіцкаму, А. Г. Бондару, В. Р. Макараву, Я. А. Чканікаву аб'яўлены строгія вымовы з занясеннем ва ўчотныя карткі. Чканікаў вызвален ад пасады міністра юстыцыі БССР.

ЯК ДОМА

Другі навучальны год пачалі ў Гродзенскім прафесійна-тэхнічным вучылішчы юнакі з Мангольскай Народнай Рэспублікі.

Лета яны правялі на радзіме, дзе шмат расказвалі землякам аб сваім жыцці ў далёкім беларускім горадзе. А цяпер зноў вярнуліся ў Гродна, як у родны дом.

Разам з другакласнікамі прыбылі і навічкі — 25 юнакоў, якія скончылі ў Манголіі восем класаў. Яны таксама вырашылі авалодаць спецыяльнасцю электраманцёра сельскай электрыфікацыі і сувязі, каб працаваць з карысцю ў важнай для краіны галіне народнай гаспадаркі.

Новым навучэнцам быў аказаны самы сардэчны прыём. Іх размясцілі ў добрым інтэрнаце. На ўрачыстай лінейцы прысвечанай Дню ведаў, пазнаёмілі з вучылішчам, яго традыцыямі, матэрыяльнай базай.

СЛУЖБА САЦЫЯЛЬНАЙ ДАПАМОГІ

Служба сацыяльнай дапамогі адзінокім і непрацаздольным людзям пачала дзейнічаць у рэспубліцы. У эксперыменце прымаюць удзел 36 аддзелаў сацыяльнага забеспячэння выканкомаў гарадскіх і раённых Саветаў народных дэпутатаў.

Служба аказвае самыя разнастайныя паслугі: дастаўляе прадукты і гарачыя абеды, медыкаменты, прамтавары, дапамагае здаць у рамонт рэчы. Пры неабходнасці работнікі службы суправаджаюць людзей у паліклініку, выконваюць мноства іншых просьбаў.

Задача новай службы заключаецца яшчэ і ў тым, каб аб'яднаць намаганні ўсіх, хто дапамагае адзінокім і хворым. У рэспубліцы на грамадскіх пачатках гэтым займаюцца калектывы больш чым шасці тысяч прадпрыемстваў і арганізацый, моладзь, школьнікі.

У хуткім часе службы сацыяльнай дапамогі будуць створаны пры ўсіх раённых аддзелах сацыяльнага забеспячэння рэспублікі.

ДЛЯ ЗАХОДНЯЙ СІБІРЫ

У павільёне „Нафтавая прамысловасць“ Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі СССР дэманструецца новая распрацоўка Гомельскага спецыяльнага канструктарска-тэхналагічнага бюро сейсмічнай тэхнікі — лубрыкатар для даследавання нафтавых свідравін. Яго выкарыстанне выключае цяжкую ручную працу і павышае ўзровень бяспекі пры правядзенні геафізічных даследаванняў нафтавых месцанараджэнняў. У канструкцыі выкарыстаны рад арыгінальных тэхнічных рашэнняў, абароненых аўтарскімі пасведчаннямі СССР на вынаходствы.

Лубрыкатар створаны спецыяльна для работы ва ўмовах Заходняй Сібіры — галоўнага нафтавага раёна Савецкай краіны. Па выніках доследных работ, якія праводзіліся сёлетняй вясной, адзін з узораў лубрыкатара да пачатку серыйнай вытворчасці перададзены ў прамысловую эксплуатацыю, дзе была адзначана высокая эксплуатацыйная надзейнасць новага абсталявання ў суровых умовах Заходняй Сібіры.

Шырокае ўкараненне новай распрацоўкі плануецца ў 1987 годзе. Эканомія ад выкарыстання яе ў розных нафтавых раёнах краіны складзе звыш паўтара мільёна рублёў штогод. Работа гамяльчан адзначана Дыпломам І ступені, залатым, сярэбраным і бронзавымі медалямі ВДНГ СССР.

НА ЗАХАДЗЕ БЕЗ ПЕРАМЕН

НЮРНБЕРГ — ГРОЗНАЯ ПЕРАСЦЯРОГА

Чатыры дзесяцігоддзі аддзяляюць нас сёння ад завяршэння работы міжнароднага ваеннага трыбунала ў Нюрнбергу, але вынесены ім суровы і справядлівы прыгавор па-ранейшаму прыцягвае неаслабную ўвагу ва ўсім свеце.

Другая сусветная вайна забрала жыцці звыш 50 мільёнаў чалавек. У гісторыі не было такой знішчальнай і варварскай вайны. Нечуваныя злачынствы, індустрыя чалавеказнішчэння ўвасабляліся гітлераўцамі ў канцэнтрацыйныя лагеры, душагубкі, крэматорыі, расстрэлы мірнага насельніцтва і ваеннапалонных.

Настойлівая патрэбнасць барацьбы супраць фашызму, які пагражаў свабодзе і прагрэсіўнаму развіццю ўсяго чалавецтва, дазволіла ўпершыню ў гісторыі стварыць міжнародны фронт розных сацыяльна-палітычных сіл. Утварэнне антыгітлераўскай кааліцыі аказала ўздзеянне на ўвесь далейшы ход вайны, прадэманстравала шырокія магчымасці ўсебаковага супрацоўніцтва дзяржаў з розным грамадскім ладам.

У адпаведнасці са статутам міжнароднага ваеннага трыбунала, 24 галоўным фашысцкім злачынцам было прад'яўлена абвінавачанне ў злачынствах супраць міру, ваенных злачынствах супраць чалавечнасці. У першыню ў асобе падсудных судзілі не толькі іх саміх, але і злачынныя ўстановы і арганізацыі, чалавеканенавісніцкія „тэорыі“ і „ідэі“.

Гістарычнае значэнне Нюрнбергскага працэсу ў тым, што ён пакараў верхаводаў трэцяга рэйха, залажыў новыя прынцыпы ў міжнародныя адносіны. У прыгаворы адзначана, што „развязванне агрэсіўнай вайны з'яўляецца не проста злачынствам міжнароднага характару. Яно з'яўляецца найцяжэйшым міжнародным злачынствам“.

Аднак прававыя прынцыпы статута і прыгавору Нюрнбергскага трыбунала сям-там спрабуюць звесці на нішто. Жорсткім нападкам падвяргаюць рашэнні трыбунала найбольш рэакцыйныя колы Федэратыўнай Рэспублікі Германіі. Насуперак фактам яны спрабуюць даказаць, што Нюрнбергскі працэс быў „актам помсты“, адмаўляць прававую аснову яго рашэнняў.

З жалем трэба канстатаваць, што ў галіне міжнароднага супрацоўніцтва па расследаванню і пакаранню былых нацыстаў, якія пражываюць у ФРГ, Канадзе, радзе іншых краін, былі і застаюцца вельмі значныя цяжкасці. Дыстанцыя велізарнага размеру — паміж словамі і наступнымі справамі амерыканскай адміністрацыі. Між тым, паводле паведамленняў друку, у ЗША цяпер пражываюць 10 тысяч нацысцкіх злачынцаў.

Нюрнберг — гэта не толькі апошняя кропка ў вайне з фашызмам, але і грозная перасцярога падпальшчыкам новай вайны, гэта перамога сіл розуму, дэмакратыі і прагрэсу, фундамент для далейшага мірнага развіцця Еўропы і іншых кантынентаў.

БЕЛАВЕЖА

СТАРОНКА ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 329

ШУКАЙЦЕ КРЫНІЦУ!

Думкам дайце прастор,
шчыры,
чысты...
Хочаце ўзбіцца на вяршыні
гор —
— Адступіце месца
ў вашай пустэчы!
Не засланяйце недарэчнасцю
галізны,
Хай яна згіне,
у выдумку йдзе,
А прыгожы, чысты
вобраз чалавечы
Хай красуе і нясецца —
няма тут месца бядзе!
...Ямчэ спіце? Не буду будзіць.
Самі прачніцеся...
„Нам трэба душу!“
Душу згубілі?
„На раздарожжы яе згубілі!“
Ну, а галізны ямчэ
Не закрылі?

— ✲ —

На месяц спаглядаў
стаміўшыся,
І жах беднаму за сэрца сціскае.
— Ах, вы мае кветкі,
чаму вас май запаланіў?
Чаму матуля, не накарміўшы,
на свет пусціла...
... Дзіцём, вырваным з калыскі,
ўзрастаў —
— распужаны,
непрывабны.
Не без свайго прызнання,
ласкі цудатворчай
рашыў непрыкметнасць.
Ўзімку без трывог,
на рэчаіснасці мэт маіх,
— выбраўся.
... Дзецям распужаным —
— ласка.

Мікола Сахарэвіч

Сапраўднае маё прозвішча Дар'юш Фёнік. Нарадзіўся я 14.8.1968 г. у Бельску Падляшскім. Цяпер вучуся ў Бельскім Сельскагаспадарчым тэхнікуме. Жыву я ў Студзіводах, калісьці вёсцы, цяпер ужо частцы горада Бельска. Не пашчасціла мне вывучаць родную беларускую мову ў школе. Аднак, у 14-гадовым узросце я пачаў набіраць беларускае нацыянальнае свядомасці і самастойна вывучаць беларускую мову. У гэтым найбольш дапамагла „Ніва“. У пачатку 1985 года я ўступіў у БГКТ, цяпер таксама працую ў тэатральным калектыве „Парнас“.

БЫЦЬ ПАКРЫЎДЖАНЫМ

Крыўдзіце чалавека
назойлівым смехам,
душу выбіраеце,
каршуны ненасытныя.
Вам мала цела —
мазгоў хочацца,
Вам мала скуры —
ямчэ глыбей.
... Вечна сляпыя,
вечна нямыя,
Дзе ваша вера?
Дзе вашы вочы?

— ✲ —

Не верце падсудным
ды сакратаркам,
няпраўду гавораць, за горла
сціскаюць.
Яны, якія
душы не маюць,
яны, якія толькі
вылічаную суму знаюць,
безнадзейныя...
жахлівыя...
Праўда ёсць праўдай,
выгнеш яе —
зноў адаб'ецца,
Глянеш крыва —
з часам пакажа свой твар.
Не сумуй —
вер у чалавека.

— ✲ —

... І сніцца неба чыстае
з пераплётам рук...
— Я бачу птушак —
маіх чудакоў...
Нясуць мяне крылы
на вяршыні —
ні зыйсці, ні спусціцца.
Не хачу прачнуцца —
Хачу сніць сваю
рэчаіснасць.
... Застаньсяі
Пакарыся!
(Чалавеча, які ты недасканалы!)

Мікола Сахарэвіч

ВОДАПРАВОД

Жыхарам вёскі Мора прысвячаю

Было калісь тут многа гора
І многа ўсякае бяды.
І як не дзіўна — ў маім Моры
Быў часты недахоп вады.

І на каромыслах насілі
Вёдры з натугаю здалёк,
І трацілі празмерна сілы,
Жыцця быў цяжкі кожны крок.

Жыццё змяняецца няспынна.
Аб гэтым нат не сніў народ:
Ад студні новае глыбіннай
Тут правялі водаправод.

І працавітыя сяляне
Кажуць: — Лягчэй нам стала
жыць.
Вадзіцу ў кожным маем кране,
Не трэба вёдрамі насіць.

Віктар Швед

— ✲ —

Залатой восенню
стаіць бяроза ў кастрах.

На другім беразе
ўсё цішэй ды цішэй
шалясціць лісцё.

У сіняве насталыгіі
дрэмле тапор часу.

Дарожка мая,
аддаляецца пачатак.
Усё бліжэй ды бліжэй
да канца.

Юрка Баена

— ✲ —

Ля ракі вякоў
сяджу
на ўзгорку мар згубленых
вочы пранікліва разгрызаюць
хвалі існасці
... часу ўжо сёння
не было ўчора выразнага
не было кветак у руцэ
малітвы на вуснах
—
чаму ўжо сёння

Яніна Шостак

КАРУСЕЛЬ

Абвітыя ў сары, ідуць, як мурашкі,
Адна за другой па траве,
Замест капялюша — з цэментам таз
цяжкі
На кожнай стаіць галаве.

Змесціва з пасудзін скідаюць у яму,
Вяртаюцца зноў за другім.
І цягнецца круг іх далёка за браму —
Да самай крыніцы чаргі.

Так з самага ранку танцуюць жанчыны
У шлёпанцах, з голай ступнёй.
А сонца іх пражыць спякотай
пустыннай,
Пакрыўшы ўсе твары расой.

Фундамент будынка расце безупынна,
Выходзіць мясцамі з зямлі.
Жаночыя шыі хутчэй, як машыны,
У місках яго прынеслі.

Навокал мужчыны ляжаць і бастуюць,
На кукішках гуртам сядзяць;
Іх жонкі, дзяўчыны, як пчолы,
працуюць,
Будуюць багаты палац.

Нядаўна яны тут капалі канавы
На месцы, дзе вырасце дом,
Насілі за браму прывезены гравій
Насіць будуць цэглу і лом.

З-пад шаляў выходзяць іх доўгія шыі.
Малы і апалены твар.
Бавоўна не скрые іх целы худыя,
Якія згінае цяжар.

Усюды, дзе глянеш, жанчыны тут
носяць
Багаж на сваіх галавах.
Ён стаў, як саломінкам тонкім —
калоссе,
Да гібкіх фігур пасаваць.

Д. Шатыловіч,
Бакара, Індыя

* ✲ *

Абяцанай падзеяй
сном каляровым
у квяцістай сукенцы
з блакітам неба ў вачах
са слязьмі радасці і смутку
адплывае
босае
бестурботнае
кійком на пяску нарысаванае
дзяцінства
(частка казачнай краіны жыцця
чалавека).

Ж. Мартынюк

АДКУЛЬ БЯРЭЦЦА ДУРНОТА?

Няма пэўнага адказу на пытанне, адкуль бярэцца дурнота. Усё не дае мне гэта спакою — тлумачэнні яе неадукаванасцю ёсць, аднак, павярхоўныя. Куды ж тады падзецца з прафесарам-дурнем?

Не больш дае таксама праўда пра адзічэласць бядоты раптоўным дабрабытам. Знаходзяцца такія, што, разжыўшыся на вілу, аўта і каханку, — не перастаюць пазнаваць людзей.

Бліжэй да ісціны тут лёгкасць нажывы, асабліва празмернай. У гэткі шанц, сапраўды, можна ашалець, калі бракуе арыстакратычнай вытрымкі. Патомнае ўбоства знакаміта асвятляе гэтыя няяснасці, але ўсё-такі дзякуючы таму, што ў гісторыі наогул ёсць гісторыя ежы, адзення і пасцелі.

Чалавека робіць дурнем і сітуацыя. І гэтак жа параўнанне: каму дурань, а каму і не.

І так пачынае быць без канца... Як з мудрасцю.

А ці без дурноты ведалі б мы разумнае?

Вялікі мудрэц і ёсць вялікі дурань. Няўпэўнены я толькі ў тым, ці дурань можа быць разумным. Хоць як быццам не пярэчыць гэта логіцы, і прыклады таго, здаецца, відаць...

Я ўсё шукаю адказу на пытанне, адкуль бярэцца дурнота.

Сакрат Яновіч

АФАРЫЗМЫ

Зайздрасць — гэта дзіця неспакою і няўпэўненасці.

✲

Дзе дзве праўды, там або дзве паўпраўды, або праўда і хлусня.

✲

Кожны чалавек свой лёс выкоўвае сам — толькі з рознага матэрыялу.

Рышард Бутайла

ЯКАЯ ПРАЎДА

Героі апавяданняў Міры Лукшы расказваюць ёй, а за ёю і нам сваю праўду аб жыцці. Інакш кажучы, апрача таго, што ўсё сказанае героямі, як сказаў бы логік: з'яўляецца праўдзівым, то героі расказваюць нейкую сваю праўду.

Не бывае гэтак добра, каб было добра ўсім. Тое ж самае і з праўдай. Для адных, напрыклад, жыццё ёсць праўдай, а для іншых тое ж самае жыццё праўдай ужо не ёсць.

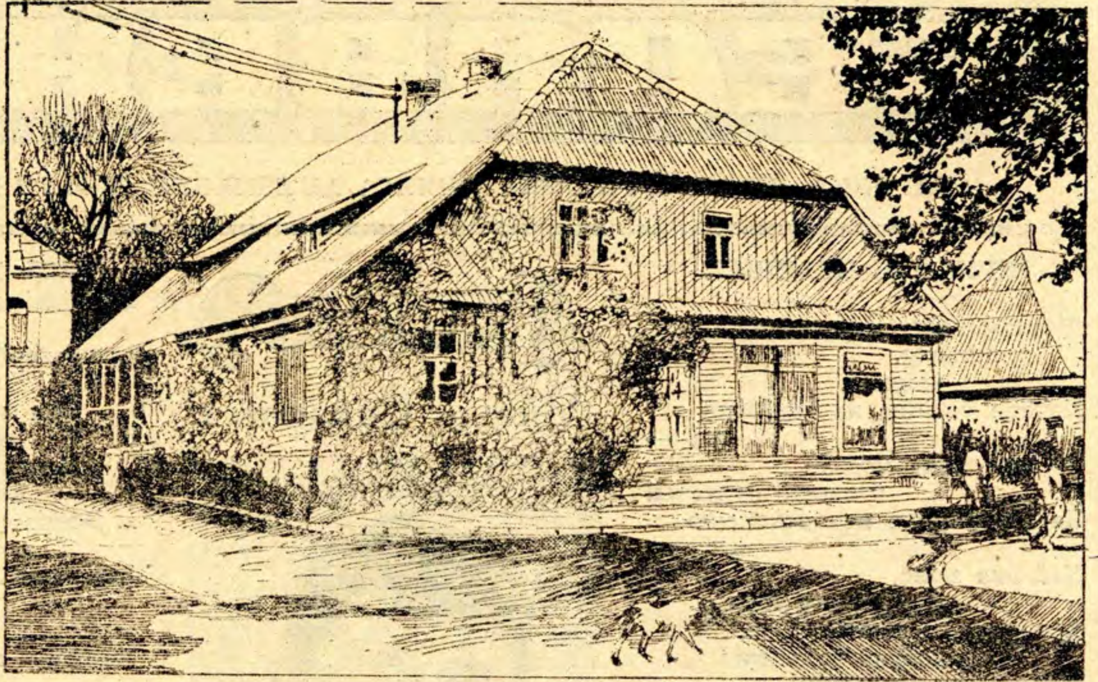
Не думаю пісаць філасофскага доследу аб праўдзе. Задумаў я толькі крануць праўду, якую выказвае аб творчасці С. Яновіча Надзя Артымовіч („Ніва" з 7.X.1986 г.). Думкі Надзі Артымовіч прозай чытаю бадай што ўпершыню. Трэба адзначыць, што паэтэса добра перадала свае думкі. Але кінулася мне, і то не адразу, а праз нейкі час, што не толькі С. Яновіч мяшае з болотам усіх „новабагацкіх" беларусаў, якія кінулі свае гаспадаркі ды перайшлі жыць у горад, але Надзя Артымовіч таксама топча іх, пішучы, што „Гэты „аванс" ёсць трывяльны, часта з вульгарным сэнсам у ім (і пагардліва: „жытло, пасада, аўтамашына і што далей?")", дзе слова „аванс" адносіцца да пераходу беларусаў з вёскі ў горад.

Праўду піша А. Барскі, калі сцвярджае, што „кожны з пісьменнікаў мае сваіх літаратурных бацькоў". Мае іх С. Яновіч і Н. Артымовіч, каб далёка не сягаць. У той пагардзе да авансу беларусаў, няхай сабе і ў дужках напісанай, чуецца рэха мінулага часу, калі беларус, пераходзячы ў горад, рабіўся „панскі", выракаўся нацыянальнасці, свае мовы, нярэдка і веры. Раней для беларусаў, якія жылі ў вёсках адрэзаных ад асветы і ад свету, было ўсё роўна, хто пануе: паляк, беларус ці рускі. І парадаксальна аднак, што тое абмежаванне было захавальнікам усяго таго, што нацыянальнае. Доўгія стагоддзі беларускасць вясковага насельніцтва пратрывала ў непарушнай форме, хоць бы ў мове. Так, так наша мова — гэта чыстая старадаўняя беларуская мова.

І, пэўна, „белавежцы" таму баяцца, каб народ не кінуў вёсак, бо тады загіне нават свядомасць нашай адасобленасці. На той канве створаны сюжэты большасці іх апавяданняў: быць верным роднаму — гэта быць верным вёсцы, у якой чалавек нарадзіўся і пражыў нейкую там частку свайго жыцця. Але на самай справе наша беларуская вёска змянілася, як змянілася і гарадское жыццё. Паманеньку новае выпірае старое з жыцця вёскі. Цяперашні селянін — гэта ўжо не абы-які гаспадар. Праз яго рукі праходзяць сотні тысяч, калі не мільёны злотых грошай. Прадукуе ён на зямлі многа збожжа, мяса, малака, гародніны і іншага дабра. Яго асноўныя памочнікі — ма-

(Працяг на стар. 6)

СВОЙСКІЯ МАЛЮНКІ

Стары будынак ля бельскай ратушы. Мал. Уладзіслава Петрука.

ДЗІЎНЫ ХЛОПЕЦ

Галя сядзіць у мяккім крэсле, уся бліскучая, у модных ружовых валасах з сярэбраным палоскамі. Стужкі дыму з доўгай папяросы, якую Галя трымае ў руцэ з міндалевымі ружовымі пазногцямі, уюцца ўверх, да адчыненай фортачкі.

Гэтыя дзесяткі сярэбраных пярсцёнкаў і далікатнай работы доўгія завушніцы, бліскучыя модныя блузачкі, вузенькія туфелькі, вышываныя джынсавыя нагавіцы — усё быццам з тэатральнага гардэробу — носіць Галя штодзень. Гэта цэлая яна, уся Галя — бліскучая, а адначасова сумная, прыгожая і непрыгожая, калі дакладней прыглядзецца да яе твару, да кожнай дэталі. Да гэтых маленькіх губ — завялікі нос. Лоб занадта высокі, брыво — выскубанае, „тынк". І пры гэтым усім — Галя вельмі сімпатычная і мілая дзяўчына...

— Чаго я хачу... Захацелася мне свабоды. Замужам была б ужо ад красавіка. Хадзіў, маліў: „Калі мяне цяпер не хочаш дай шанц, трохі часу". Добры хлапец, і нябрыдкі, і багаты, працавіты...

Пазнаёмілася Галя з Юркам на імянінах яе сястры. Хлапец Ірыны прывёз з сабой сваіх сяброў. Пасядзелі, крышку выпілі патанцавалі. За сталом усе дружна заўважылі, што Галя з Юркам цэлы час гавораць, гавораць, гавораць. Чаркі і талеркі някранутыя, а перад Галяй усё больш і больш недакуркаў. Юрка не курыў, але цярпліва глытаў горкае паветра. Гутарылі аб усім — аб жыцці, аб навуцы, аб філасофіі этыцы, мастацтве. Галя — студэнтка, але ніколі не падумала б, што перад ёю чалавек, які закончыў толькі прафесіянальную школу. А апынуўся там таму, што прадумаў, чаго хоча ў жыцці: стаць на ногі, жыць па-свойму. Школа навучыла яго прафесіі, а іншыя веды здабываў Юрка сам. Многа чытаў, падарожнічаў, ахвотна прабываў у кругах інтэлігенцкай моладзі, студэнтаў. Споўнілася яму 24 гады. Будаваўся на ўскраіне горада, зарабляў многа — там, дзе працаваў, цанілі яго працавітасць, розум, актыўнасць, ініцыятыўнасць. Бацькі крыху памагалі, і Юрка рашыўся адкрыць уласны механічны варштат. Апрача таго, прырода падарыла яму выгляд мужчыны сімпатычнага і нябрыдкага, а грошы і добры густ дазвалялі выглядаць час ад часу як аманту з французскага журнала модаў...

Сустракаліся часта, многа гутарылі. Яна, заўсёды такая ахвотная да хлопцаў, застыгала пры першым пацалунку. У хаце і на рабоце гаварыў толькі аб Галі — найпрыгажэйшай, найразумнейшай дзяўчыне. „Мусіць, з гэтага што-небудзь будзе". — паўголасам гаварылі знаёмыя.

— Выйдзі за мяне замуж. Я ўсё буду рабіць так, каб ты была шчаслівая — прасіў Юрка.

Яна таксама думала аб гэтым. Спакойны, няп'ючы, някурачы хлопец, і разумны, і паказацца з ім можна ў свеце, працавіты, далікатны, добры. Рэдка дзе такога спаткаеш. Такі дзіўны, несучасны хлопец...

— Не! Не думаю цяпер выходзіць замуж. Не таму, што цябе не люблю. Я яшчэ замаладая, мне толькі 23 гады. Зрэшты, Юрка, ты не чакай, нічога з гэтага не будзе! — сказала Галя.

(Працяг на стар. 7)

Дапамагчы школе

(Працяг са стар. 1)

значна менш, чым у іншых раёнах ваяводства. Асабліва глыбокі недахоп дашкольнай апекі адчуваюць гміны: Бельск-Падляшскі, Дубічы Царкоўныя, Сямяцічы і Заблудаў. У пачатковым школьніцтве асабліва цяжкія ўмовы выступаюць у гмінах: Белавежа, Чаромха, Крынкі, Міхалова, Нурэц-станцыя. У гэтых раёнах наглядаецца неспрыяльная структура ў адукацыі настаўнікаў. Ахова здароўя тут таксама з'яўляецца вельмі занядбаная..."

*

Невясёлы малюнак. Устрывожыў ён таксама і доктара Яна Зенюка. Ён як радны ВРН восенню 1985 года выступіў з абшырнай інтэрпеляцыяй да Беластоцкага ваяводы. У гэтай інтэрпеляцыі была гаворка і пра занядбанні ў галіне асветы ва ўсходніх раёнах Беласточчыны. Радны Я. Зенюк атрымаў таксама абшырны пісьмовы адказ на 12 старонках машынапісу, папоўненага трыма старонкамі статыстычных паказчыкаў. На жаль, радны Я. Зенюк не дабіўся нічога больш, апрача таго, што ў галіне асветы прадбачвае план на гады 1986-1990. Паводле гэтага плана, канчаткова зацверджанага Ваяводскай радай нарадовай 30 верасня 1986 г., на працягу гэтай пяцігодкі Беласточчына павінна атрымаць 24 новыя пачатковыя школы. Але будавацца у той час будуць больш — аж 40.

Ваявода заяўляе, што дзяржаўная адміністрацыя ўзяла пад увагу найбольш неадкладныя асветніцкія патрэбы асобых раёнаў Беластоцкага ваяводства. Адносіцца гэта ў першую чаргу да раёнаў: Беласток, Гайнаўка, Бельск, Саколка, Нарва, Орля, Дуброва, Кузніца, Кляшчэлі, Чорная Беластоцкая, Драгічын і Лапы. Сем школьных будынкаў будуць будаваць жыллёвыя кааператывы, у асноўным у самім Беластоку, дзе дзеці вучацца ў найбольш перапоўненых класах.

*

Амаль палавіна з ліку прадбачаных на гэтую пяцігодку школьных будынкаў апынулася ў плане толькі дзякуючы таму, што бацькі супольнай працай і грашыма рашылі дапамагчы ў будове школ. У грамадскім пачыне асабліва сваю актыўнасць праявілі жыхары абодвух Корнінаў — Старога і Новага, а таксама ў мясцовасцях: Пяткова, Грабавец, Шудзялава, Карыцін, Бранск, Яцвезь Вялікая, Ружанысток, Чорна Царкоўная, Харошча, Звярынец Вялікі, Чыжы, Чорная Вёска Касцельная, Галёнкі, Дрыдзы і Дзятковіцы. Варта таксама адзначыць грамадскую актыўнасць некаторых кварталаў Гайнаўкі.

Гэткім жа чынам, пры значнай падтрымцы грамадскага пачыну, у бягучай пяцігодцы будуюцца тры гмахі для звышпачатковых школ і 20 прадшколляў.

*

Калі гаворка ідзе аб грамадскіх пачынах у галіне школьнага будаўніцтва, дык нельга забыць аб арганізатарскай дзейнасці камітэтаў **Нацыянальнага пачыну па дапамозе школе (НПДШ).** Намеснікам старшыні Ваяводскага камітэта НПДШ з'яўляецца ў Беластоку магістр інжынер Данута Завадская. Гэта яе грамадская пасада. Прафесі-

(Працяг са стар. 1)

Міхась Чарот — паэт буры і напору

Цэнтральнага камітэта, быў арыштаваны пад закідам вядзення антысавецкай варожай дзейнасці. Чатырнаццатага снежня 1938 года Чарот загінуў. Пасля XX з'езда КПСС быў рэабілітаваны, што стварыла магчымасць вярнуць яго імя і творчасць беларускай літаратуры.

Міхась Чарот пачаў пісаць яшчэ ў часе знаходжання ў настаўніцкай семінарыі. Яго раннія вершы былі пазбаўлены большых мастацкіх вартасцей. Яго творчы талент развіўся з выключнай дынамікай пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі. На працягу кароткага часу стаў ён адным з вядучых паэтаў у рэспубліцы. Аднак яго талент не змяшчаўся толькі ў паэтычнай плыні. Пісьменнік праявіў сябе ў прозе (зборнік апавяданняў „Веснаход", 1924), а таксама ў драматургіі. У яго спадчыне ёсць п'есы „На Купалле" (1921), „Данілка і Алеська" (1920), „Пастушкі" (1921) і „Мікітаў лапаць" (1923). Гэта апошняя п'еса вытрымала выпрабаванне часу, дажыла да нашых дзён, займаючы трывалае месца, між іншым, у рэпертуары драматычных гурткоў на Беласточчыне. Займаўся Чарот таксама публіцыстыкай. Сказанае сведчыць аб даволі універсальным характары літаратурнага таленту Чарота. Аднак, перш за ўсё быў ён паэтам. Апрача шматлікіх вершаў, апублікаваў ён рад паэм: „Босыя на вогнішчы" (1921), „Чырвонакрылы вяшчун" (1923), „Ленін" (1924), „Беларусь лапцюжная" (1924), „Марына" (1925), „Карчма" (1926).

Несумненна, найважнейшым паэтычным і ідэйным дасягненнем Чарота стала паэма „Босыя на вогнішчы". Некаторыя з крытыкаў звярталі ўвагу на падабенства паміж гэтым творам Чарота і славутай паэмай А Блока „Дванаццаць". І, несумненна, паміж гэтымі двума творамі не мала супольных элементаў. Герой чаротаўскай паэмы — лапцюжная беларуская маса. Значыць, маем тут дачыненне, як, зрэшты, і ў Блока, з калектыўным героем. Герою гэтаму характэрныя не толькі рэвалюцыйныя, але і анархістычныя настроі. Разгойданая сялянская маса праяўляе толькі ўласцівасці пугачоўшчыны. Трэба, аднак, сказаць, што і такія настроі не былі чужымі прабуджанай сялянскай беларускай грамадзе, адвечна пагарджанай і бязлітасна эксплуатаванай. Якраз па гэтай прычыне, паказаючы крываўжэрнасць узбунтаваных, Чарот заставаўся ў згодзе з гістарычнай праўдай.

Паэма „Босыя на вогнішчы" з'яўляецца творам па сутнасці рамантычным. Ідэя буры і напору бунтарнасці, імкненне да пераўтварэння свету, стыхійнасці, сімвалічнасці — усё гэта змяшчаецца ў крузе рамантычных ідэалаў. Зразумела, што ацэнкі літаратурных твораў заўсёды маюць суб'ектыўны характар, і таму сказанае тут мною не мусіць выклікаць згоду з боку іншых. Аднак, на маю думку, паэма „Босыя на вогнішчы" з'яўляецца найважнейшым паэтычным дасягненнем Чарота. Іншыя яго паэмы — „Чырвонакрылы вяшчун", „Ленін", „Беларусь лапцюжная" — па сутнасці з'яўляліся спробай і формай прадаўжэння той ідэйна-мастацкай сферы, якая была так удачна паказана ў „Босых на вогнішчы". Але трэба сказаць, што ў аніводным з гэтых пазнейшых твораў не ўдалося Чароту ўтрымаць мастацкасць і ідэйнасць на тым узроўні, што ў „Босых на вогнішчы".

Для прыкладу, у „Чырвонакрылым вешчуне" выступае наіўная ідэя сусветнай рэвалюцыі, якая ва ўяўленні паэта мела здзейсніцца ў бліжэйшым часе.

Рэвалюцыйны пафас — асноўная праслойка ў паэзіі Чарота — не была адзінай праслойкай у фактуры яго творчасці. У яго апавяданнях і асабліва ў сцэнічных творах выступлю моцны струмень бытавізму, штодзённасці і фальклярызму, паказаных нярэдка ў гумарыстычным асвятленні.

Апошні перыяд жыцця Чарота і асабліва характар яго смерці з'яўляюцца сімптомнымі для беларускай літаратуры ў суровыя гады культу. Асуджэнне культу адзінкі на XX з'ездзе КПСС было справядлівай кампенсацыяй для ідэі справядлівасці і памяці аб загінуўшых.

Сёння глядзім на творчасць Чарота як на аўтэнтычны дакумент эпохі. З аднаго боку, знайшлі ў ёй адлюстраванне тыя настроі і надзеі, якія агарнулі беларускую моладзь пасля Кастрычніка, а з другога — адлюстроўваецца ў ёй бытавізм беларускага тагачаснага жыцця, не пазбаўленага клапатлівага і смешнага.

Міхась Чарот быў равеснікам Кандрата Крапівы, які жыве да сёння і, нягледзячы на свае дзевяноста гадоў, удзельнічае ў літаратурным жыцці. Чарот памёр у росквіце творчых сіл, маючы ўсяго сорак два гады, аднак яго пафас, энтузіязм і вера засталіся як трывалыя элементы ў беларускай савецкай літаратуры і да сёння.

А. Баршчэўскі

Белавежская галерэя

Шкада, што гэтак позна, але толькі пасля заканчэння XX белавежскага мастацкага пленеру, які адбыўся ў 1985 г., падумалі, каб на месцы наладзіць пастаянную выстаўку, якая б паказвала найцікавейшыя дасягненні мастакоў, што працавалі ў Белавежскай пушчы. Дзякуючы намаганням начальніка гміны Яўгена Паўлючука, а таксама прыхільнасці Міністэрства культуры і мастацтва, якое дало грошы з Дзяржаўнага фонду мастацкіх заказаў, закуплены першыя 14 палотен з XX пленэру — на агульную суму 1 мільён 350 тысяч злотых (розніца цэн за паасобныя палотны ад 75 тыс. зл. да 120 тыс. зл.). Аўтары закупленых прац: Мар'я Кашэўская, Лех Акалаў, Ежы Лянгевіч, Радван Панкоўскі, Анджэй Скачыляс, Альгерд Бервячонак, Мацей Мілеўскі, Януш Дэбіс, Анатоль Корзун, Станіслаў Мазусь, Веслаў Юркоўскі, Аліцыя Хароцей, Эўгеніюш Гэна-Малкоўскі і Галена Тхужэўская.

У сувязі з тым, што зараз няма ў Белавежы адпаведнага памяшкання для карціннай галерэі, палотны часова выстаўлены ў адным з залаў Прыродазнаўчага музея. Можна спадзявацца, што яны тут затрымаюцца на некалькі гадоў. Старадаўні будынак з 1845 г., які знаходзіцца ў Палацовым парку і які ўладамі гміны прадбачаны на месца пастаяннай галерэі, будзе ў бліжэйшым часе здадзены ў рамонт і рэстаўрацыю. Зрэшты, калі і закончацца працы па яго аднаўленні, невядома, ці намеры ўлад гміны здзейсняцца, таму што не толькі яны маюць ахвоту на гэты будынак. Белавежскія вучоныя ўжо даўно плануюць уладкаваць у ім метадычна-дыдактычны цэнтр па супрацоўніцтву з настаўнікамі і школьнай моладдзю. Хто атрымае будынак, цяпер цяжка прадбачыць. А мо будзе так, што ў будынку знойдзецца месца і для галерэі, і для цэнтра?

Белавежская галерэя згодна з абяцаннем начальніка гміны спадзяваннямі жыхароў Белавежы і саміх мастакоў будзе пастаянна разрастацца. Узбагачаць яе будуць здабыткі «новых» пленэраў. Існуюць таксама намеры адкупіць ад прыватных уладальнікаў некаторыя палотны, якія паўсталі на ранейшых пленэрах.

Белавежская карцінная галерэя была афіцыяльна адкрыта 23 верасня г.г. Ужо ў першы тыдзень наведала яе некалькі соцень чалавек.

П. Байко

янальна яна выконвае абавязкі намесніка старшыні Ваяводскай камісіі па планаванню, і ўсё, што адносіцца да капіталаўкладанняў у галіне асветы, не можа быць рэалізавана без яе адабрэння.

Запытаў я ў яе:

— Ці адобраныя вамі планы разбудовы асветнай інфраструктуры забяспечваюць хаця б першыя патрэбы Беластоцкага ваяводства?

— Хацелася б будаваць больш, — адказала яна. — Але больш, аднак, планаваць мы не маглі. Не можам будаваць больш, чым адну школу ў адной гміне. Ды і так без дзейснай дапамогі насельніцтва мы не змаглі б рэалізаваць запланаваных аб'ектаў. Я, аднак, разлічваю на актыўнасць нашых мясцовых звенняў Нацыянальнага пачыну па дапамозе школе. Дзейнічаюць яны ўжо трэці год. Пад патранатам НПДШ паўстала на Беласточчыне каля 120 грамадскіх камітэтаў па разбудове старых або пабудове новых школ ды іншых асветных аб'ектаў. Апрача гэтага добраахвотныя ахвяраванні грамадзян Беластоцкага ваяводства на фонд НПДШ склалі амаль 120 мільёнаў зл.

*

Калі яшчэ не было і гаворкі пра НПДШ, у Орлі заснаваўся грамадскі камітэт па пабудове школы. Узначаліў яго вядомы грамадскі дзеяч, член Прэзідыума ГП БГКТ, Анатоль Мартыновіч. Гэты камітэт існуе ад 28 лютага 1984 года і аб'ядноўвае 12 чалавек, якія супольнымі намаганнямі дабіліся таго, што пабудова пачатковай школы ў Орлі ёсць ужо ў плане Бельскага камбіната па камунальным будаўніцтве. Будзе гэта трохпавярховы гмах, побач якога знойдзецца яшчэ жылы будынак для 18 настаўніцкіх сем'яў.

*

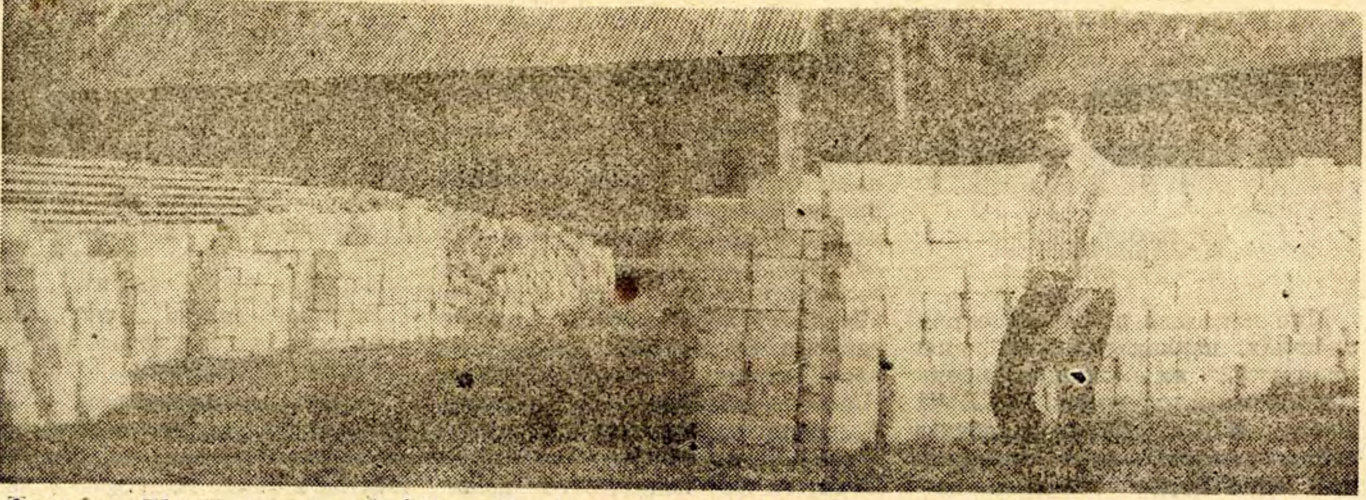
У Новым Корніне драўляная школа. Пабудавалі яе даўно самі бацькі, каб іх дзеці маглі вывучаць родную мову. Цяпер, аднак, каб не развалілася, давялося падпіраць яе ўжо калкамі. Таму жыхары Навакорніна і навакольных вёсак ужо каторы год змагаліся за пабудову новай школы. Гаварыў мне аб гэтым солтыс Аляксандр Шварц.

Калі я быў у Новым Корніне завёў ён мяне на школьны панадворак. Быў ён затрувазджаны жвірам і будаўнічымі матэрыяламі.

— Усё гэта сцягнулі мы ўласнымі сіламі і дзякуючы ахвярнасці тутэйшых сялян, — з гонарам адзначыў солтыс.

Ад Яўгенія Гарустовіча, гмін-

(Працяг на стар. 8)

Аляксандр Шварц, солтыс з вёскі Новы Корнін, кажа, што ўсе вось гэтыя будаўнічыя матэрыялы тутэйшыя сяляне даставілі на школьную пляцоўку грамадскім пачынам.

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

Odpowiadając na notatkę prasową pt. „Żeby był sens pracy" zamieszczoną w tygodniku „Niwa" z dnia 17 sierpnia 1986 r. nie podzielam stanowiska anonimowego nadawcy używającego pseudonimu „Saksauł".

Całkowitą dezaprobatę faktom podanym w notatce wyraziło również wspólne posiedzenie Prezydium GRN i Egzekutywa KG PZPR w Dubiczach Cerkiewnych w dniu 19 sierpnia 1986 r.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 prawa prasowego, prasa ma prawo do przedstawiania i krytyki wszelkich ujemnych zjawisk w granicach określonych prawem i zasadami współżycia społecznego. Korzystając z tego prawa dąży do prawdziwego przedstawienia omawianych zjawisk, kierując się interesami społeczeństwa.

Zarówno realizacja wodociągu zbiorowego Dubicze Cerkiewne jak i oddanie do użytku zalewu na rzece Orlanka są inwestycjami realizowanych wniosków i postulatów mieszkańców tut. gminy. Pojedynczy głos „Saksauła" nie może być brany pod uwagę wówczas, gdy bez sprawdzenia faktów publikuje się na łamach prasy stanowisko całkowicie odmienne od społeczeństwa gminy. Gmina Dubicze Cerkiewne znana była z destrukcyjnej, wręcz wrogiej działalności kilkunastu warchołów NSZZ „Solidarność" w latach 1980—1981, którzy hołdowali zasadzie „czym gorzej — tym lepiej". Jednym z nich jest nadal „Saksauł", a ubolewać należy nad tym dlaczego „Niwa" dopuściła do publikacji artykułu „redaktora z przypadku" bez sprawdzenia wiarygodności podanych w nim faktów. Sensu wodociągowania wsi oraz stwarzania warunków do rozwoju produkcji rolnej poprzez retencjonowanie wody oraz nawadnianie terenów niżej położonych w okresie suszy i wykorzystanie jednocześnie zbiornika małej retencji do celów rekreacyjno-wypoczynkowych mieszkańców wsi i miast oraz ekstensywnej hodowli ryb — nie trzeba chyba tłumaczyć nikomu, komu leży na sercu rozwój społeczno-gospodarczy, kulturalny naszego kraju. Do chwili obecnej na Przedsiębiorstwo „Wodrol" realizujące zadanie nie wpłynęła żadna skarga, a wręcz odwrotnie mieszkańcy tut. gminy z wdzięcznością i sympatią odnoszą się do ludzi, którzy realizują inwestycję dla potrzeb rolnictwa. Realizowany wodociąg „Stary Kornin" i „Dubicze Cerkiewne" zabezpieczy potrzeby około 70% gospodarstw rolnych gminy, co stanowi najwyższy wskaźnik w województwie białostockim jak również w kraju. Prace realizowane są zgodnie z projektem technicznym przebiegu wodociągu, który był konsultowany w fazie projektowania z każdym rolnikiem i dotychczas nie zanotowaliśmy odstępstw od projektu na szkodę rolnika, a wręcz odwrotnie, tam gdzie istnieje możliwość inspektor nadzoru dokonuje minimalnych zmian w celu zapobieżenia niszczenia drzew i krzewów. Tam, gdzie nie ma możliwości dokonania korekt wszelkie zniszczenia drzew, krzewów i innych upraw będą rekompensowane poprzez wypłacanie odszkodowań.

Wodociąg pod chodnikiem i jezdnią jest realizowany zgodnie z projektem, na naprawę których tut. Urząd Gminy posiada środki budżetowe.

Realizacja wodociągu w inny sposób, bez naruszenia pojedynczych drzew, krzewów i kwiatów jest wręcz niemożliwa przy obecnej technice i posiadanym sprzęcie. Z każdym rolnikiem Przedsiębiorstwo „Wodrol" przed rozpoczęciem robót prowadzi uzgodnienia informując o przebiegu trasy i ewentualnych zniszczeniach. Jeszcze raz podkreślam, że dla „Saksauła" ważniejsze jest pojedyncze zdziczałe drzewko owocowe lub własny ogródek, niż doprowadzenie wody do gospodarstwa. Życzeniem jego byłoby prowadzenie wody jezdnią lub chodnikiem celem narażenia Skarbu Państwa na niewspółmierne wydatki finansowe na naprawę chodników i asfaltu.

Zalew na rzece Orlanka to odrębna historia. Jest to zbiornik małej retencji, wykonany ze środków ochrony środowiska, który oddany został do użytku w dniu 20 lipca 1986 r. na Święto Odrodzenia. W obecności wojewody białostockiego mgr. Mariana Gały i prezesa WK ZSL kol. Ryszarda Niwińskiego odbyła się w tym dniu u-

(Працяг на стар. 7)

(Працяг са стар. 1)

Дзе першы раз спазнала шчасце...

рыў: „Паглядзі, дзетка, так памірае наша бацькаўшчына..."

Цяпер прыехала я сюды, калі памірала восень, але колькі разоў я тут — заўсёды мне весялей. А як выйду на рэчку! Эх, што за рэчка! Дзе другую такую ваду знайсці... Ды што там вада, бабры ў ёй жывуць. Калісьці баба мне расказвала, як гэту ваду свянцілі на Хрышчэнне. Шмат было такіх звычаяў, цяпер няма.

Вось хаця б пахаванне. Перад канцом вёскі, на дарозе да царквы ў Мастаўлянах стаіць крыж. Ля гэтага крыжа развітвалася з нябожчыкам цэлая вёска. Нягледзячы на тое, кім ён быў, цалавалі яго ў ногі і рукі. Сям'я ішла далей да царквы, спяваючы па дарозе песні за памершых. Але паміралі людзі, паміралі звычаі... Вёска ўсё пусцела і пусцела.

Людзі паміралі, а зямлю трэба было абрабляць. Зямля ў нас кепская. Лепшыя палі былі далёка ад вёскі. Калі прыходзіла жніво, гаспадары выходзілі з хаты на цэлы дзень. Найчасцей ежу бралі з сабой. Часам дзеці, або хто быў у хаце, насілі ім абед. У нас, як яшчэ дзед жыў, усім варыла баба. Сёння няма дзеда і бабы няма.

Вечарам жанцы вярталіся дахаты. Не чуваць было, каб спявалі. І тады была вячэра. На вёсцы вячэры асаблівыя: раніцай варылі суп, а вечарам — бульбу. На ўсіх сталах горда высілася тады міска з таўканіцай, закрашанай пахучымі скваркамі. Елі яе з кіслым малаком.

Папка сядзеў за сталом. Мамка налівала і накладала. Мамка заўсёды стаяла каля вакна і наглядала, як еў яе чалавек. Стол у нас стаяў у самым кутку, дзе вісела ікона, ахіленая ручніком. На Каляды стол адсоўвалі, і ў куце пад усімі іконамі ставілі сноп збожжа...

Людзі ў нашай вёсцы нават называюць сябе асабліва: Кацігарошкавыя, Пісанкавыя, Гурэцкія, Пятрулевыя, Кушняровыя, Тамасёвыя, Антоліныя, Касцікавыя, Пятручкавыя, Лівавыя, Сырыя. У большасці выпадкаў так звалі бацькоў і дзядоў сённяшніх жыхароў нашай вёскі.

Пісанкавыя — таму, што іх пакойны бацька быў пісарам у колішняга пана. Гурэцкія — таму, што хата дзеда стаяла на гары. „Вотшто" — таму, што калі ён штосьці гаворыць, то заўсёды дадае: „Вот што, каханая" або „каханы".

Людзі гэтыя вельмі сардэчныя і добрыя, такія колішнія людзі. „Я — колішні чалавек!", — колькі гонару чуваць у іхных словах. А за мянушку ніхто ніколі там носам не закруціў. Няма за што!

Ужо вечар зазвінеў цішынёю. Бабы вячэры сваім мужыкам вараць. Пара ісці на асаблівы поезд. Шкада пакідаць вёску, дзе першы раз спазнала шчасце...

Таня Лаўрэш-Свіслачанка

ПАМЯЦЬ

Калі хадзіла я з сяброўкамі ў школу, даглядалі мы магілу невядомага савецкага салдата, што знаходзілася зараз за Градочнам. Пра гэтую магілу ніколі не забывалі дзеці са школы ў Янаве. І я хадзіла з сяброўкамі на тую магілу. Яна належыла нам, і мы ні ў кога не пыталіся, хто ў ёй пахаваны. Даволі нам было таго, што сказала нам наша выхавацелька Валянціна Назарук — самая добрая з добрых. Яна растлумачыла, што пахаваны ў той магіле савецкі салдат, далёка ад сваіх родных і блізкіх, і мы, яшчэ першакласнікі, тады адразу зразумелі, што гэтая магіла будзе пад нашым доглядам. І хаця некаторыя гаварылі, што астанкі таго салдата былі перавезены ў супольную магілу, дык гэта ні трохі не бянтэжыла нас: мы прыходзілі да яе не толькі ў красавіку, верасні ці ў лістападзе. Прыходзілі да яе амаль штотыдзень, хаця на ёй быў парадак; заўсёды, аднак, было што зрабіць, паправіць. Шанавалі мы гэтае месца, у якім пахавалі салдата, што ахвяраваў сваім жыццём за вызваленне нашай вёскі — мы цалкам шчыра так думалі, стоячы над гэтай магілаю. Калі ішла я ў грыбы ці ў ягады, дык заўсёды бегла да гэтай магілы, каб пабачыць, ці ёсць на ёй парадак, і каб памаліцца. І цяпер, праз некалькі гадоў, зайшла я туды пабачыць. Але спачатку запыталася я ў таты, ці вучні, што хадзілі ў школу ў Янаве, а цяпер ходзяць у школу ў Гародчыне, даглядаюць гэтую магілу. Тата толькі махнуў рукою. Я не паверыла! Хацела сваімі вачыма ўсё ўгледзець. І не ўгледзела, бо нічога ўжо не знайшла. Усюды шукала. Дарэмна! Аніякага следу, усенька пазарастала. Калі перастала працаваць у школе наша Валянціна Назарук, прапала і памяць пра героя вайны. Ніхто цяпер не вучыць тут дзяцей таму, чаму так добра навучыла нас наша выхавацелька.

Марыя Кужалеўская

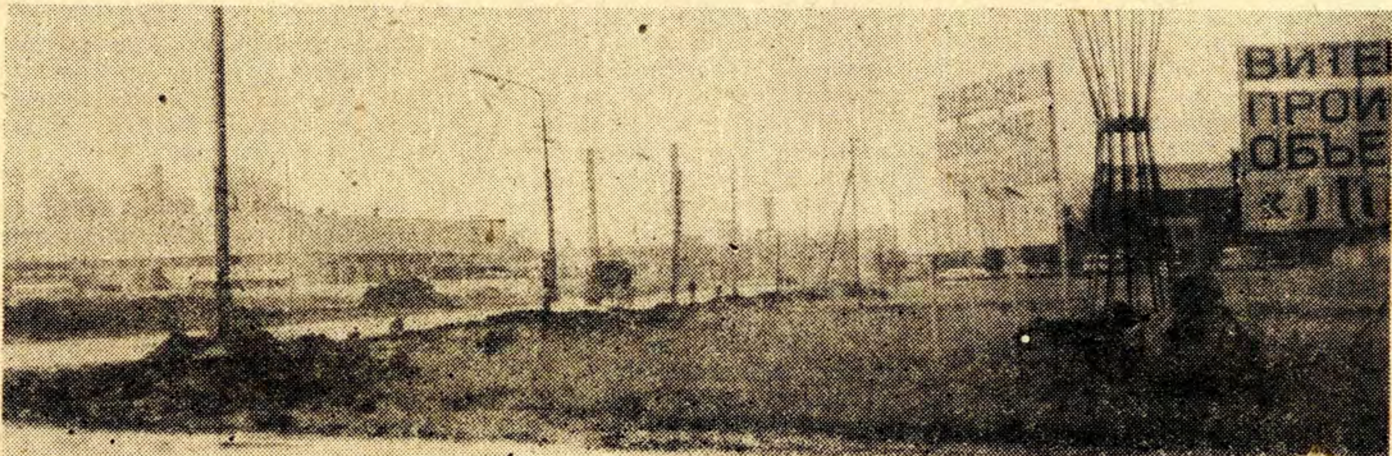
(Працяг са стар. 4)

шыны, без іх няма работы. Пэўна, што не ўсюды сельскагаспадарчая прадукцыя ідзе па-новаму, але яна разгортваецца, дык што будзе праз некалькі гадоў? І таму вёска пусцее. Пяць працэнтаў сялян прадукуе харчы ў Англіі, у іншых дзяржавах тое ж самае. Гэта чакае таксама і нас.

Дык, думаю, не трэба плакаць і наракаць, што частка людзей ідзе жыць у гарады. Нам толькі трэба зрабіць з гэтага адпаведныя вывады і то ўсё роўна дзе: у дзейнасці БГКТ, публіцыстыцы, літаратуры, не кажучы ўжо аб гаспадарцы. А што гэты вясковы чалавек не ведае, як паводзіць сябе ў горадзе, — гэта ўжо іншая іншасць.

Міхась Махнацкі

З ПАЕЗДКІ Ў БССР

КАРАЛЕВА ДАЛАМІТАВАЙ ГАРЫ

Мне хацелася пабываць сярод рабочых, паглядзець, як яны працуюць, як ажыццяўляюць гістарычныя рашэнні XXVII з'езда КПСС. Мае віцебскія сябры рашылі, што найлепш для мяне будзе наведаць вытворчае аб'яднанне „Даламіт". Магчыма таму, што яно знаходзіцца недалёка ад Віцебска і сваімі працоўнымі поспехамі праславілася ва ўсёй Беларусі.

Спадарожнічаць мне ў гэтай паездцы ўзяўся віцебскі журналіст Лявон Данілавіч Макарэнка, загадчык аддзела прамысловасці і транспарту ў рэдакцыі „Віцебскі рабочы". Аказалася, што для яго віцебскі „Даламіт" не мае ўжо аніякіх таямніц. На працягу паўгадзіны часу, які спатрэбіўся нам, каб на „Волзе" дабрацца ад рэдакцыі ў гэты „Даламіт", я ўжо шмат чаго аб ім даведаўся. Перш за ўсё ведаў, што даламіт — выдатная сыравіна для прадукцыі высакаякаснай даламітавай мукі, якая так неабходна ў сельскай гаспадарцы для нейтралізацыі кісласці глебы.

— Пазнаёмім цябе, Віктар, з каралевай Даламітавай гары, — таямніча ўсміхаючыся, заявіў Лёня. — Дагавораны мы ў яе на аўдыенцыю, — ён паглядзеў на свой электронны часамер, — прыблізна цераз гадзіну.

Вядома, карціла мяне запытаць пра гэтую „каралеву", але я рашыў прамаўчаць.

— Ну вось даязджаем, — Лёня паказаў рукою аграмадныя завадскія збудаванні, раскінутыя на вялікім прасторы ў чыстым полі. Вісела над імі нейкая, вельмі ж характэрная, бела-бла-

КРЫЖ НА ВЫШЫНІ 50 МЕТРАЎ

Гэтая пабудова ўжо цяпер стала неад'емнай часткай сучаснай архітэктуры Беластока. Калі ехаць з боку Фастаў на Антонюк, дык ужо здалёк захапляе яна сваёй веліччу. Яшчэ ўся ў рыштаваннях, але ўжо ўзвышаецца на 50 метраў ад паверхні зямлі. Антонюк Фабрычны 13 — гэта яе дакладны адрас. Там ідзе пабудова аграмаднай Святадухаўскай цакрвы.

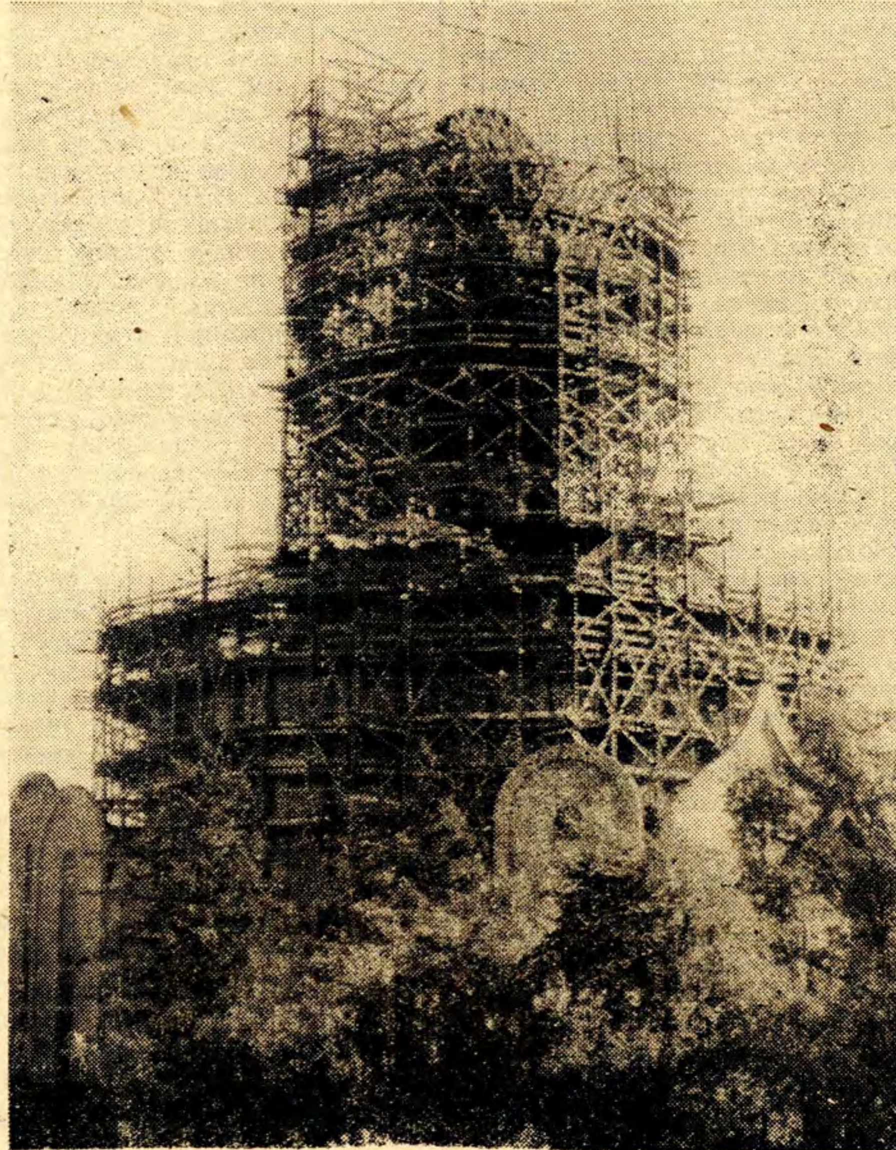
У нядзелю, 28 верасня 1986 года, з нагоды праваслаўнага свята Уздзвіжання, вакол будаванай царквы сабраўся многатысячны натоўп людзей, якія хацелі быць сведкамі ўрачыстага замацавання крыжа на галоўным купале гэтага храма. На гэтую ўрачыстасць з'ехаліся святары і праваслаўныя літаральна з усяе Польшчы. Былі і замежныя госці, сярод якіх быў епіскап Берліна і ўсяе Заходняй Еўропы Герман.

Важным элементам гэтай урачыстасці быў момант прысваення святару Серафіму Жалезняковічу высокага духоўнага звання — протапрасфіцера. Гэтае званне прысвоена а. Серафіму перш за ўсё за вялікі пачын пры пабудове Святадухаўскай царквы, бо гэта яму прыналежыць першынство сярод будаўнікоў гэтага храма.

Вестка аб пабудове царквы ў Беластоку хутка разышлася па ўсіх кутках свету, дзе пражываюць праваслаўныя людзі. З многіх краін паплылі валютныя ахвяраванні. Для прыкладу, Сяргей Карніловіч, які ў мінулым годзе асабіста прыязджаў азнаёміцца з ходам пабудовы гэтай царквы, сабраў ад беларусаў у ЗША амаль тысячу долараў. Крыху валюты даслалі аж з Японіі. Аднак, галоўны цяжар фінансавання пабудовы ўзялі на сябе праваслаўныя, якія жывуць у Польшчы, асабліва жыхары Беластока і ўсёй Беласточчыны. Формы дапамогі былі самыя розныя. На пабудову, для прыкладу, спатрэбілася звыш 200 тысяч штук цэглы. Каб яе купіць, найперш давялося шмат часу папрацаваць у цагельнях, галоўным чынам у Златорыі, пры нарыхтоўцы цэглы і тады кожную трэцюю нарыхтаваную цэглу маглі яны купіць на патрэбы царквы. Многа зроблена тут рукамі прыхаджан, так сказаць, іх грамадскім пачынам. Гэта абумовіла поспех пабудовы. Гэта таксама дазволіла наладзіць 28 верасня гэтую ўрачыстасць па ўстанаўленню крыжа на галоўным купале. Працы, аднак, яшчэ асталося многа. Будаўнікі Святадухаўскай царквы намераны наладзіць хаця ўступнае яе асвяшчэнне ў 1988 годзе — у гонар тысячнай гадавіны хрышчэння Кіеўскай Русі.

Віктар Рудчык

Фота аўтара

Новая царква на Антонюку ў Беластоку.

кітная дымка.

— Гэта ад вытворчасці даламітавай мукі, калі ў працэсе яе асушкі выпараецца вільгаць, — растлумачыў мой вопытны спадарожнік. Неўзабаве перад вачыма мільганулі прывітальныя стэнды. Вялізныя надпісы на беларускай і рускай мовах апавяшчалі, што ўязджаем мы на тэрыторыю Віцебскага вытворчага аб'яднання „Даламіт".

Урэшце трапілі мы і ў дырэктарскі кабінет. Марыя Якаўлеўна Чуманіхіна вяла з важнымі прадстаўнікамі ад рэспубліканскіх ведамстваў па прамысловасці высокадзелавую гутарку. Прасіла хвіліну пачакаць. Я з цікавасцю дзіцяці разглядаў яе каралеўства. Кабінет быў аформлены шыкоўна, з густам, цэлы ў цёмнакарычневым, амаль чорным колеры.

„Ці не яе гэта завуць тут каралевай Даламітавай гары?" — падумаў я, прыглядаючыся да гэтай бойкай, энергічнай мажной жанчыны, якая зусім свабодна сыпала, быццам з рукава,套 рознымі тэхнічнымі тэрмінамі і статыстычнымі паказчыкамі. З гэтай гутаркі зразумеў я, што спрэчка вядзецца за тое, каб на працягу дванаццатай пяцігодкі вытворчасць даламітавай мукі ў Віцебскім аб'яднанні павялічыць прыблізна на 440 тысяч тон у год і дасягнуць не менш 6 мільёнаў тон гадавой прадукцыі.

Пасля я даведаўся, што гэтая жанчына сваю геройскую і працоўную біяграфію распачынала ў нас, па-суседску. Найперш партызаніла ў атрадзе „Савецкая Беларусь", які ўваходзіў у састаў брыгады імя П. К. Панамарэнкі, і ў гэтым атрадзе давялося ёй ваяваць таксама і ў Белавежскай пушчы. Пасля вайны камсамолку Марусю накіравалі на вучобу. Закончыўшы вышэйшую школу, працавала яна ў Івацэвіцкім і Бярозаўскім раёнах Брэсцкай вобласці. Затым перавялі яе ў Гродна, а з Гродна — у Смаргонь, дзе спатрэбіўся энергічны чалавек каб „падцягнуць" заняпаўшы завод. Ад 1978 года Марыя Якаўлеўна кіруе Віцебскім вытворчым аб'яднаннем „Даламіт"

— Як мне вядома, — адзначае сакратар парткома Алег Рыгоравіч, — многім мужчынам прапанавалі вось гэтую пасаду, — ён паказаў на прыгожа абсталяваны стол дырэктара, побач якога мільгацелі каляровыя лямпачкі рознай электроннай апаратуры.

— Я — радавы баец нашай партыі, — з лёгкай усмешкай заявіла Марыя Якаўлеўна. — Куды мяне кіравалі, туды я ішла.

— Вы скажыце нам, — папрасіў я, — што сабой прадстаўляе Віцебскае вытворчае аб'яднанне „Даламіт"?

— Перш за ўсё гэта паўтаратысячны рабочы калектыў, які кожны дзень адпраўляе ва ўсе куткі Беларусі па 250 вагонаў даламітавай мукі, — адказала Марыя Якаўлеўна. — Калектыў у асноўным малады, дружны, добра зладжаны, хаця гэта людзі самых розных прафесій, якім далі мы вельмі шырокія правамоцтвы. Я, для прыкладу, як генеральны дырэктар, не маю права звольніць з работы, скажам, брыгадзіра, калі не атрымаю на гэта згоды брыгаднага савета.

— У нас шырока прымяняецца брыгадны падрад па вытворчасці, — дакінуў сакратар. — Гэта дазваляе нам даваць большы аб'ём прадукцыі пры меншай затраце сыравіны, энергіі і рабочай сілы. Такім чынам выходзім мы насустрач рашэнням XXVII з'езда КПСС.

Гутарка зацягвалася. І мы пра яе напішам наступным разам.

Віктар Рудчык

(Працяг са стар. 6)

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

roczysta sesja gmin Dubicze Cerkiewne, Kleszczele i Czeremcha oraz dokonano uroczystego otwarcia zalewu połączonego z turniejem trzech gmin oraz pokazami sportów wodnych. Zbiornik małej retencji na rz. Orlanka spełnia 3 podstawowe funkcje:

1) nawadnianie terenów niżej położonych w okresie suszy poprzez retencjonowanie 75 tys. m. sześciennych wody i podniesienie 0,5 m poziomu wód gruntowych na okalających 100 ha.

2) rekreacja i wypoczynek mieszkańcom gminy Dubicze Cerkiewne, gmin sąsiednich i m. Hajnówki.

3) ekst[illegible]sywna hodowla ryb.

Użytki zielone klasy V, VI i Rz VI, a nie jak pisze „Saksauł" „bardzo dobre łąki", nie zostały wyłączone z produkcji, a wręcz odwrotnie — zmagazynowana woda będzie służyć produkcji rolnej. Rolnicy posiadający łąki pod zalewem w roku 1978 podczas scalenia gruntów wsi Dubicze Cerkiewne wręcz domagali się ekwiwalentowania w innym miejscu ze względu na złą jakość użytków i brak możliwości koszenia łąk w tym miejscu ze względu na zabagnienie. Uruchomiony zbiornik przerósł nasze oczekiwania. Ogromne zainteresowanie mieszkańców wsi, sąsiednich gmin i m. Hajnówki możliwością sobotnio-niedzielnego wypoczynku nad czystą wodą rz. Orlanki i korzystanie z posiadanego sprzętu jak żaglówki, kajaki, rowery wodne itp. jest dowodem trafności inwestycji i umożliwienia młodzieży wiejskiej warunków do uprawiania sportów wodnych oraz rekreacji i wypoczynku. Każ-

(Працяг на стар. 11)

(Працяг са стар. 4)

ДЗІЎНЫ ХЛОПЕЦ

Дзяўчына прывыкла да таго, што мае такі „рэзерв", такога чалавека, які любіць, дапаможа, прабачыць, заўсёды чакае „пад тэлефонам", заўсёды думае... Заўсёды аднолькавы, свой.

Пачаліся новыя хлопцы. На адну забаву, у адзін лагер ці на экскурсію. Трэба пакуль што нагуляцца, чаго ж лезці ў пялёнкі ды гаршкі!

Сядзіць Галя ў сваім — не сваім пакойчыку ў вялікім горадзе Беластоку, побач хлопец з мараў — рослы бландзін у шатландскім світэры. Тэлефон. Вядома, гэта Юрка звоніць, зноў цёплыя словы: „Чакаю, думаю, памятаю... Падумай аба мне хаця раз, апошні раз". Галя задумалася. Голас Юркі — голас добры, трывожны, свой. А вясёлы хлопец: „Што, нарачоны звоніць?" „Не, толькі знаёмы. Ты цяпер найважнейшы, Артур..."

Галя сядзіць перада мной. Закурвае новую цапяросу.

— Міра, я аднаго не магу зразумець. Юрка жэніцца...

— Ну і што ж? Ты думала — будзе чакаць вечнасць?

— Але ён... Ён мусіць, у яго будзе дзіця! А да мяне ён нават і не дакрануўся, калі я сказала: „Далей — не". І вось зрабіў дзіця нейкай паненцы з Фастаў. Гэта подласць!

— Здзіўляешся?

— Гэта на яго непадобнае! Ён жа не мог быць такі... прымітыўны! Ён быў... такі незвычайны!

— Ён не меў права замяніць цябе, свайго анёла, на нейкую фабрычную дзяўчыну? І так хутка?..

Галя глядзіць уверх, на сівы дым папяросы.

Міра Лукша

БЕЛАРУСКІ ФАЛЬКЛОР

ПАЖАДАЛЬНЫЯ ФОРМУЛЫ

Па сутнасці не абавязвалі нікога акрэсленыя формы пажаданняў, якія выказвалі госці ў адрас маладых пры „перапіванні“. Аднак пажаданні даволі часта паўтараліся. Асабліва маладыя не давяралі сваім помыслам і паўтаралі тое, што гаварылі старэйшыя. Аднак не заўсёды. Здараліся выпадкі, што маладыя стараліся заззяць арыгінальнай слоўнай тырадай. Нярэдка вясельныя госці стараліся пажадальныя формулы прадставіць у вершаванай форме. Зразумела, што паэтычнасць гэтых формул была досыць нізкага лёту. У кожным выпадку вершаванасць пажадальных формул успрымалася як нешта высока вартаснае і каштоўнае. Банальнасць і спрошчанасць паэтычных прыёмаў нікім не заўважалася. Наадварот, успрымалася з вялікай прыхільнасцю і захапленнем. Прыводзім некалькі такіх формул, якія былі намі занатаваны ў Міхалоўскай гміне:

Перапіваю белы грошы,
Каб дзеці былі харошы.
— ✲ —
Перапіваю рабою свінёю,
Каб згодна жылі з сабою.
— ✲ —
Перапіваю парасяцём,
Каб хутка даждалі дзіцяці.
— ✲ —
Перапіваю чырвонцамі,
Каб мужык быў верны
жонцы.
— ✲ —
Авечкаю перапіваю,
Каб жылі як у раю.
— ✲ —
Перапіваю метрам жыта,
Жывеце шчасліва і квіта.

Найбольш трапныя пажадальныя формулы вясельныя госці квітавалі смехам, крыкамі або апладысментамі.

У міжваенны перыяд, як правіла, маладых аблароўвалі дамашняй жывёлай і птушкай. Нярэдка дараную жывёлу прыносілі ў вясельную хату і клалі на падлогу або і на стол. Здараліся выпадкі, што з мэтай узмацнення агульнай весялосці ў вясельную хату ўвалакалі карову або каня, якому сілаю ўлівалі ў горла гарэлку. Здурнелая ад незвычайных абставінаў жывёла шарахалася ў бакі або паводзіла сябе негігіенічна, што толькі ўзмацняла настрой бязмежнай весялосці як сярод вясельных гасцей, так і сярод „запарожнікаў“. Атмасферу, звязаную з гэтай катэгорыяй вясельнай абраднасці, наступным чынам характарызаваў жыхар вёскі Ганніца Гурна Ёзыб Кузміцкі:

„Калі хочэш ведаць пра тое дарэнне, то табе скажу, брацішку, што некаторы чвэрылі такія фокусы, што цверэзаму ніколі і у голаў не прышло б. Бывало, якісь там дзядзько прывалачэ і кіне на стол перад маладымі звязанаго барана, або пусціт на сталы незвязану гуску, як табе яна пойдзе па сталах, то толькі пер'е з яе леціт кругом! А калі я быў, брацішку, яшчэ малады, то ніраз у хату прывалакалі карову або каня. Ведаеш, што тады рабілася ў вясельнай хаці? Трэба было пяць-сем здаровых сільных мужчын, каб карову, а тым больш каня ўвалачы ў хату або вывалачы назад. А бывалі такіе некаторы асвоены коні, што ішоў пачці што без прымусу ў хату. Ну, а калі ужэ такому каневі улівалі чэцвяртушку гарэлкі ў горла, то, бывало, ён так шарахаўся па хаці, што народ куды мог, туды і кідаўся, каб толькі каневі пад ногі не папасці. Бывало і такое, што, паварочуючысе, конь зачэпіў задом за стол, то той стол разом з водкай і закускаю уверх нагамі станавіўся. А колькі было там піску і віску бабоў і дзяўчат, то гэтаго ужэ ніхто не апішэ. Так было калісь. Было, але з вадою сплыло. Сплыло і хібо ужэ ніколі не вернецца. Як ты думаеш, брацішку? Нашы дзяды і бацькі, хоць і бедно жылі, але гуляць умелі багато. А цяпер што? Ні плакаць, ні смеяцце панастаяшчаму не ўмеем. От што, брацішку!“

А. Баршчэўскі

САРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Калі мы жаніліся, то я ведаў адразу, што нічога з гэтага не будзе. Але што я меў рабіць, калі мая дзяўчына сказала, што яна цяжарная! Зрэшты, думаў я, што з часам больш наблізімся адзін да другога. На жаль, сталася ў жыцці зусім інакш. Перш за ўсё высветлілася (неяк адразу пасля шлюбу), што ніякай цяжарнасці не было. Але што ж, жонка мая не была горшая за іншых дзяўчат, якіх я бачыў навокал, працавалі мы ў адной установе, ну, дык так і жылі. Толькі праз два гады я стаў бацькам. Але і тады думка аб разводзе праследавала мяне. Усё было нешта не так, у кожным пункце мы не сыходзіліся характарамі. Ніколі нікуды мы разам не паехалі, не правялі супольна ніводных імянін, ніколі нічога яна не варыла, а вельмі любіла паляжаць у ложку, пачытаць кніжачку, а найбольш, каб усе скакалі вакол яе ўключна з маёй маці. А ў апошнім часе дык і ў ложку сустракаліся мы раз у год. І думалася мне: „Няхай толькі падрасце сын. Ён сам асудзіць, з кім хоча быць, а я і так развядуся“.

І вось надышоў час, калі цярпенне маё скончылася, і я вырашыў падаць на развод. Хацеў я, каб усё адбылося культурна, як у інтэлігентных людзей, не хацеў нікога абражаць, хацеў проста жыць асобна і магчы спакойна працаваць (а працу сваю люблю без памяці). Нічога, аднак, з гэтага не выйшла. Мінае вось ужо тры гады, як цягнецца наша разводная справа, а жонка надалей не згаджаецца на развод, матывуючы гэта тым, што хачу адыйсці да іншай. Пра сябе ж ніводнага кепскага слова. Яна — ідэал! Згаджаецца на ўсё, нават на тое, каб, як казала, нават меў іншую бабу (хаця я якраз такой не маю і нават гэта мне не ў галаве), але каб толькі мы не разводзіліся. Што рабіць? Махнуць на ўсё гэта рукой і застацца чужым чалавекам у сваёй хаце? Або проста кінуць думку аб разводзе і выйсці з хаты, куды вочы глядзяць, пакінуўшы ёй усё, бо ўжо не маю сіл цягацца па судах?

Антон

Антон! Калі даходзіць да разводу, нават самыя інтэлігентныя людзі патрапяць быць вельмі брыдкімі. Жонка твая б'е ніжэй пояса: вядома ж, найлягчэй сказаць, што табе развод патрэбны для іншай жанчыны. Зрэшты, усе ў гэта павераць, усе будуць ёй спачуваць, а, можа, у галаву ёй нават не прыходзіць, што чалавек можа апрацівець незалежна ад таго, ці ёсць тут хто трэці, ці яго няма. Для яе, відаць, важна адно: абы толькі ніхто не сказаў, што яна пакінутая... А табе, бадай, надта абрыдла ваша супольнае жыццё, калі не можаш яго перанесці, і не ўяўляю сабе, як мог бы ты вярнуцца на ўзлонне сям'і, адмовіўшыся ад разводу толькі па той прычыне, што справа цягнецца вельмі доўга. А мо абудзіліся ў табе рэшткі нейкага суму па сям'і, па сыну, але што з таго, калі фактычна гэтага дому ты і так ніколі не меў!.. Калі сын твой ужо настолькі дарослы, што можа зразумець бацькоў і абыйсціся без іх супольнай апекі, дык, думаю, варта быць рашучым і давесці справу да канца. У канцы канцоў гэткая справа не можа цягнуцца вечна, і ў найгоршым выпадку ты ўжо ў палове дарогі. Сямейнае жыццё, якое не нясе з сабой ані промня нейкай радасці, — гэта вялікая бяссэнсавасць. Спадзяюся, што, можа, неяк табе ўдасца яшчэ збудаваць у жыцці нешта новае, лепшае, хаця не выключана, што гісторыя можа паўтарыцца.

Сэрцайка

СОННІК

44

Зуб выпадаючы — смерць; вырваны — грашовая затрата; пламбаваць — прамінаючыя непрыемнасці; штучныя — крыўда ад радні; чысціць — працаваць на іншых, прыгожыя — добрыя сябры.

Зычанні атрымаць — змена; скласці — няздзейсненыя надзеі ці намеры.

Зязюля — пэўны візіт, наведанне, госці.

Зямля — прыгожая жонка (муж); капаць — набліжаецца пахаванне нябожчыка; ляжаць на зямлі — непрыемнасці; землетрасенне — небяспека для жыцця.

I

Іголку знайсці — не раскрывай сямейных таямніц; мецць яе — судовыя справы і праследаванні; атрымаць у падарунку — парваць сяброўства; зацягваць нітку ў яе — выхад з цяжкога становішча.

Іголнік або падушачка на іголкі — падарунак, які прымусіць цябе да нейкіх абавязкаў, удзячнасці.

Ігумен (настаяцель манастыра) — выгоднае жыццё; у святочнай вопратцы — клопаты з прычыны здароўя.

Ідыёт — шчасце.

Ідэал свой бачыць — ганаровая пасада, пашана.

Ікаўка — абраза.

Ікра — хвараць; есці — расстройства страўніка.

Ілгаць — шчасце.

Ілюмінацыя — шчаслівыя і вясёлыя дні.

Імгла падымаецца ўверх — благія прыкметы на будучыню; ападаючая — прыхільныя прыкметы, добрыя надзеі; вельмі густая — будзе ў цябе надта складаная і клапатлівая справа; калі разыходзіцца, рассяваецца — ачысцішся ад беспадстаўных падазрэнняў.

Імператар — высокая пасада, пашана; гаварыць з ім — шчаслівае здарэнне палепшыць тvae справы, становішча.

(Працяг са стар. 5)

ДАПАМАГЧЫ ШКОЛЕ

нага інспектара асветы на Гайнаўскую гміну, даведаўся я нядаўна, што адна будаўнічая спулдзельня з Гайнаўкі ўжо прыступіла да пабудовы школы ў Новым Корніне.

✲

З Гайнаўшчыны накіраваўся я ў Бельск. Ірэна Маліноўская з'яўляецца адначасова і сакратаром гміннай управы ў Бельску, і сакратаром гміннай рады ПРОН. Кажа, што дзякуючы грамадскай актыўнасці сялян вельмі прыгожа была адноўлена і павялічана школа ў Дубяжыне. Зараз, аднак, усе грамадскія намаганні засяроджваюцца на разбудове школы ў вёсцы Лубін Касцельны. Гэта пачын агульнагміннага значэння. Узнікла нават ідэя аб добраахвотным падатку ад продажу малака...

✲

Сярод здаровых вучняў здараюцца, на жаль, дзеці, пра якіх трэба спецыяльна паклапаціцца, каб маглі яны прыстасавацца да самастойнага жыцця. Данута Завадская гаварыла мне, што ўжо цяпер у Беластоцкім ваяводстве каля 200 дзяцей не можа выконваць школьнага абавязку, бо трэба накіроўваць іх у спецыяльныя школы.

Калі наведаў Беласток намеснік прэм'ер-міністра ПНР Збігнеў Гертых, дык, між іншым, ішла гаворка і аб гэтым. Яму прадстаўлены быў план пабудовы дыдактычна-выхаваўчага камбіната для недаразвітых дзяцей. Узнікне ён у Бельску. Улады гэтага горада ўжо адвялі 6 га зямлі ў раёне цяперашняй бальніцы. Шэфства над гэтым каштоўным мерапрыемствам узяў на сябе Ваяводскі камітэт Нацыянальнага пачыну па дапамозе школе. Задума перавышае, аднак, магчымасці Ваяводскай управы ў Беластоку. На шчасце, З. Гертыху ідэя спадабалася, і ён абяцаў, што будзе прыхільнікам яе ажыццяўлення.

Школе, аднак, можа дапамагчы не толькі міністр ці ваявода, але і кожны з нас.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

Зорка
СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

З ПАБЫЎКІ Ў ЛАСІНЦЫ

Школа ў Ласінцы месціцца ў старых будынках. Шмат трэба ўкладаць працы, каб утрымаць школьныя памяшканні ў належнай чысціні, каб умовы навучання былі магчымыя. Амаль штогод у школе трэба нешта памаляваць, направіць, наладзіць. І сёлета так было. Адзін са школьных будынкаў прайшоў капітальны рамонт. У яго памяшканнях цяпер чыста і прыемна.

Вельмі змянілася за гэтае лета і школьная спартыўная пляцоўка. Сіламі бацькоў і вучняў, пры дапамозе апекуна школы — мясцовага сельскагаспадарчага гуртка, сёлета пляцоўка была змеліяравана, выраўняна, засеяна травой. У канцы спартыўнай пляцоўкі знаходзіцца невялічкая плыткая сажалка, якая зімою будзе выкарыстоўвацца як школьны каток.

На маё пытанне, як працавалі вучні, дырэктар школы Яўген Абрамюк толькі сказаў: „Вясковыя дзеці ўмеюць працаваць. Гэта не якісь там абібокі!" Прыемна было пачуць такое. Дырэктар з Ласінкі не скоры на пахвалу. Ад яго такое пачуць — гэта ўжо не абы-што!

Першыя месяцы новага навучальнага года багаты ў школе рознымі мерапрыемствамі. У Ласінцы любяць вельмі экскурсіі і рэйды. Таму і Міжнародны дзень турыстыкі адзначылі таксама веласіпедна прагулкай у лес. Праехаліся, назбіралі грыбоў, вярнуліся з залатога асенняга лесу задаволеныя. Потым былі ўрачыстасці з нагоды Дня міліцыі, з Дня Войска Польскага. Традыцыйна адзначылі Дзень настаўніка. І ўсе гэтыя ўрачыстасці — з вершамі, песнямі. Наогул, спяваць у Ласінцы любяць. Нашы чытачы ўжо ведаюць, што вучні з Ласінкі не раз займалі першыя месцы на конкурсах беларускай песні. Сёлета таксама рыхтуюцца ўжо. Хор узяў пад сваё кіраўніцтва настаўнік музыкі Яўген Дудзіч. Чакаем у выкананні гэтага хору новых беларускіх песень.

Бася Кандрацюк і Януш Порап ля этнаграфічнага куточка. Януш прымервае, як бы ён выглядаў у нагавіцах Басінага дзеда Арцёма.

Настаўніца беларускай мовы Ніна Абрамюк разам з вучнямі правяла па вёсцы збор экспанатаў народнай творчасці. Цяпер найбольшы ў школе класны пакой упрыгожваюць вышываныя ручнікі, саматканыя спадніцы і нагавіцы, а ў зашклёнай шафе — саматобныя лыжкі, ступкі, цэбрыкі, збанкі-глякі і двайкі-спарышы і шмат іншых цікавых рэчаў. Найбольш экспанатаў прынесла васьмікласніца Бася Кандрацюк. Ад сваёй роднай бабулі Тэклі Мінюк яна прынесла саматканую спадніцу-парцянік, ад дзеда Арцёма Мінюка — саматканыя нагавіцы, ад суседкі Наталлі Баўтрамюк Бася пазычыла вышываны вельмі стары ручнік. Цяпер дзяўчынка рыхтуе на выстаўку старую бабуліну сарочку з карункамі, у якой бабуля брала яшчэ шлюб. У свайго другога дзеда Сцяпана Кандрацюка Бася знайшла збанкі-дваянчыкі. Шмат цікавых саматобных вырабаў прынёс у школу сямікласнік Януш Порап і іншыя дзеці. Этнаграфічны збор у школе працягваецца. Такім чынам дзеці не толькі пазнаюць народную культуру сваіх ваколіц, але і вучацца цаніць усё тое, што выраблялі і чым карысталіся іх дзяды і прадзеды, а значыць, вучацца шанаваць родную культуру, спадчыну свайго народу.

Адзін са школьных будынкаў, які сёлета быў прыгожа адмаляваны.

Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

НОВАЯ КНІЖАЧКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

У жніўні „Зорка" пісала аб юбілеі васьмідзесяцігоддзя вялікага сябра дзяцей, паэта **Сяргея Новіка-Пеюна.** *Тады ж мы паведамлялі, што рыхтуецца ў друку яго кніжачка „Зорачкі ясныя". Прыемна нам паведаміць, што гэтая кніжачка ўжо ёсць. Рэдакцыя „Нівы" і „Зорка" атрымала яе ў падарунку ад аўтара. Сардэчна дзякуем і прадстаўляем чытачам некалькі вершаў з гэтай кніжачкі. А для чытачоў дадаем, што „Зорачкі ясныя" вельмі прыгожа ілюстраваны і прызначаны для самых малодшых чытачоў.*

НОЧКА

Сонца палючае,
Сонца жывучае
Скончыла дзённы абход.
Зорачкі ясныя,
Зоркі бліскучыя
Ў небе вядуць карагод.
Месячык беленькі,
Месячык чысты
З хмарак свой твар паказаў
У рэчцы спакойнай,
У рэчцы празрыстай
Хор вадзяны запяяў.
Дрэўцы купчастыя,
Дрэўцы зялёныя
Ў люстра глядзяцца вады.
Жабкі рухлівыя,
Жабкі вясёлыя
Скачуць туды і сюды.
Летняя ночка,
Як маці, калыша
Стомлены працай народ.
Зорачкі ясныя,
Зоркі бліскучыя
Ў небе вядуць карагод.

* * *

Месяц мые ў ставе твар
Ды купаецца.
Ручніком з пуховых хмар
Выціраецца.

НАШ САД

Зіхаціць на сонцы сад
Залатым пажарам,
Быццам выйшаў на парад
Ён з асеннім дарам.

У паветры зжоўклы ліст
Кружыцца дукатам,
Засцілаючы зямлю
Дыванам стракатым.

Зарадзіў нішто садок
Яблыкаў ды грушаў!
Смачны з іх мы зробім сок,
На зіму насушым.

РАНІЦАЙ

Эх, насыпала праз ночку
Многа белага сняжочку!
Віснуць голькі дрэў уніз —
Гэтак снег на іх павіс.

Нібы ў казачнай красе —
У зімовай сад расе.
Каб на цуды падзівіцца,
Прыляцеў снягір з сініцай.

Мілым птушачкам я рад,
Дам ім прыгаршчы зярнят.
Хай шчабечуць пад акном,
Покуль зноў вясны прыйдзе.

У НАШАЙ ГРАМАДЦЫ

Падручнік беларускай мовы для пятага класа
Аўтары: Лідзія Гайдук — Мікалай Гайдук

ПРАВІЛЫ ПРЫГОЖАГА ЧЫТАННЯ І ДЭКЛАМАЦЫІ

Каб навучыцца прыгожа чытаць або дэкламаваць верш, апавяданне ці іншы літаратурны твор, трэба:

1. Добра зразумець думку твора, увіць сабе тыя малюнкі і з'явы, якія прадставіў аўтар, і імкнуцца пераказаць іх слухачам.

2. Правільна і выразна вымаўляць гукі і словы, не губляць заканчэнняў слоў.

3. Папярэдне вызначыць, дзе пры чытанні неабходна рабіць перапынкі, паўзы. На косцы, напрыклад, паўза павінна быць кароткая, на кропцы — даўжэйшая.

4. Мадуляваць голасам у адпаведнасці з інтанацыяй сказаў: апавядальных, пытальных і клічных. Дзе трэба, выказаць: радасць, захапленне, здзіўленне, расчараванне, сум і г.д. У залежнасці ад зместу неабходна чытанне ці дэкламацыю звольніць або паскорыць, вымаўляць словы, сказы ці часткі твора грамчэй або цішэй.

Навучыцеся прыгожа чытаць байку „Дрыгаходнік" і вывучыце яе на памяць.

1. Прачытайце. Падзяліце на сказы. Які знак прыпынку патрэбны ў канцы кожнага сказа?

ЖЫВЫ КУТОК

У нашай школе вучні арганізавалі жывы куток чаго толькі няма ў ім там растуць трава і кветкі жывуць і звяркі птушкі сядзяць у клетках рыбкі плаваюць у акварыумах гняздо вожыка ў скрынцы а што з ваверкай яна любіць скакаць на акне вучні вядуць назіранні за паводзінамі птушак і звяркоў і што далей назіранні яны запісваюць у свой каляндар цікава

2. Прачытайце кожны сказ так, каб першы раз ён быў апавядальным, другі — пытальным, а трэці — клічным.

1. Заўтра ў нас матэматыка. 2. Хараша на вуліцы пасля дажджу. 3. Тата прыехаў з горада. 4. Наш клас паедзе на экскурсію ў Белавежу. 5. Нашы футбалісты перамаглі.

3. З дадзенымі словамі складзіце і запішыце сказы:

а. клічныя:
нехай мацнее, сардэчнае прывітанне, горача любіце, добра вучыцеся;

б. пытальныя:
ці, няўжо, колькі, нашто, чамусьці, хіба, завошта.

4. Прачытайце. Знайдзіце ў кожным сказе дзейнік і выказнік. Дзе замест кропак трэба напісаць „е", а дзе „я"?

Наступіла раніца. Над лесам і полем ...шчэ л...жыць ц...мната. Тонкая посцілка б...лаватага туману ціха·ўздымаецца над лугам. Неба на ўсходзе чырванее. Пазалаціліся першымі праменнямі сонца в...рхавіны дрэў. Раннія жаваранкі затрап...талі ў небе крыльцамі. Льецца адтуль їх в...сёлая песня. А праз хвіліну зашчаб...талі птушкі на ўс... лады.

Паводле Я. Коласа

Ядвіга Бяганская

ШЧАСЛІВАЯ ЗОРКА

Захварэў дзядуля. Захварэў яшчэ ўвесну, калі на вярбе толькі-толькі з'явіліся срэбныя коцікі.

Ганя з Толікам непакояцца, усяляк стараюцца пацешыць дзядулю, але яму нявесела. Кашаль па начах разрывае грудзі, спаць не дае.

— Відаць, аджыў я сваё, — сумна ўздыхае дзядуля.

На сваім вяку ён і напрацаваўся, і наваяваўся. Вунь колькі медалёў мае! Ганя з Толікам бясконца могуць слухаць пра гэтыя медалі. У кожнага свая гісторыя, свая біяграфія.

І вось дзядуля захварэў. Вясёлыя вочы прыгаслі, а галава яшчэ больш пасівела. Шкада дзецям дзеда, а як памагчы яму, як хваробу адолець, — не ведаюць.

— Вось каб знайсці крыніцу з жывой вадой, якая вяртае маладосць і сілу, — марыць Толік. — Напіўся б дзядуля вады і адразу ачуняў бы.

— Гэта толькі ў казках бывае, — сумна ўздыхае Ганя.

А неяк прыбегла сястрычка з двара і кажа:

— Ведаеш, Толік, што я чула? Калі падпільнаваць увечары зорку, якая падае з неба, ды загадаць жаданне — яно абавязкова збудзецца. Давай пільнаваць зорку. А калі яна будзе падаць, пажадаем, каб дзядуля наш ачуняў і болей ніколі не хварэў.

— Давай, — згадзіўся Толік. — Сёння ж сядзем на ганку і будзем сачыць за зоркамі.

Асеннія вечары цёмныя, і зорак на небе багата. Але не адзін вечар мінуў, пакуль дзеці дачакаліся запаветнай зоркі. Яна імкліва падала з неба.

— Няхай дзядуля папраўіцца і ніколі больш не хварэе! — у адзін голас закрычалі Ганя і Толік.

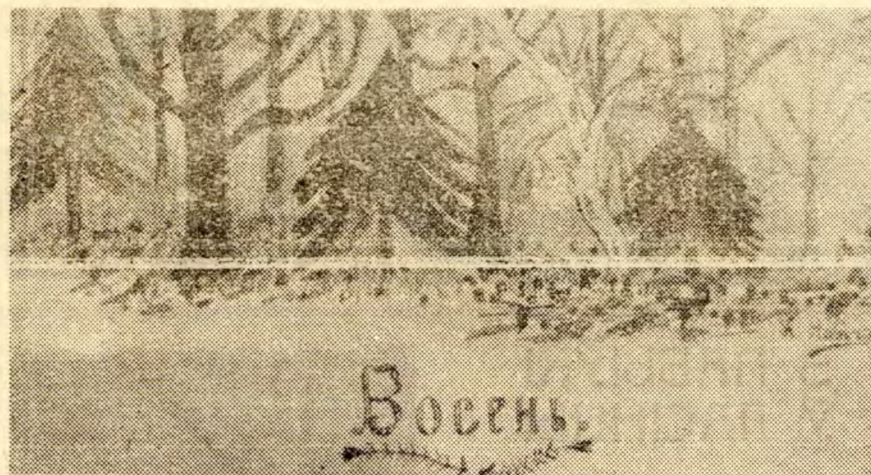
Шчаслівыя, прыбеглі яны ў хату. Даведаўшыся, якая радасць напаткала ўнукаў, дзядуля прыгарнуў іх да сябе і сказаў:

— Ну, калі вы з зоркай дамовіліся, дык напэўна так яно і будзе.

Неўзабаве дзядулю і сапраўды палягчэла. А праз колькі дзён і кашаль адступіў, вочы павесялелі.

— Найначай наша зорачка памагла, — радаваліся Ганя і Толік.

— Ну, а хто ж яшчэ? — згаджаўся дзядуля, хаваючы пад вусамі ўсмешку.

Вучнёўская творчасць

ВОСЕНЬ

Скончылася лета. Прыйшла восень. Пачатак восені быў вельмі прыгожы. Дні стаялі ясныя і цёплыя, птушкі час ад часу яшчэ пераклікаліся. Але надышла тая пара, калі яны пачалі збірацца чародамі і ляцець у далёкія цёплыя краі.

„Мілыя птушачкі, ці вернецеся зноў да нас і да сваіх родных гнёздаў, ці пацешыце нас сваімі спевамі?!" — крычу я ім, а яны яшчэ доўга, доўга ляцяць над роднаю зямелькаю, пасля паварочваюць на поўдзень і пакідаюць нас.

„Бывайце, мілыя птушачкі!" — крычу ім услед, і яны ўжо не варочаюцца.

Цяпер ужо моцна чуецца восень. Рэдка паказваецца чырвоная сонейка, позна і невысока ўзыходзіць і рана заходзіць. Іншым разам мо і паказалася б яно, але перашкаджаюць шэрыя хмары, і яму нельга глянуць на асірацелую зямлю. Дні зрабіліся кароткімі, а разам з тым і пагода зусім папсавалася, пачаў дзьмуць халодны вецер з дажджом. Восенню ўсюды робіцца сумна, куды ні глянь. У лесе, дзе нядаўна сустракалі нас зялёныя дрэвы, як бы кланяючыся нам куччастымі галовамі, пад якімі мы хаваліся ад сонейка, там цяпер усё апусцела. Шкада неяк глядзець на дрэвы, што стаяць, апусцеўшы сваё голае голле, а пад ім наўкол на мокрай зямлі шмат пажоўклага і счырванелага лісця. У гародах і садах, дзе было многа ўсялякіх красак і дзе лёталі матылькі, цяпер усё пасохла і змяшалася з граззю.

Усё апусцела і асірацела. Нават вецер, вярнуўся ў родную старонку, не знаходзіць нідзе прытулку, і з ціхага ветру замяняецца з жалю ў дзікі плач. З лесу, бліжэй да вёсак, ляцяць вераб'і, вароны і іншыя птушкі, бо тут будзе ім лягчэй чым-небудзь пажывіцца.

Па раніцах мароз прыгожа абмалёўвае нашу вёску з садамі і платамі сваім белым шронам. Вельмі хутка мінае восень. Пачынаюць у паветры віцца белыя сняжынкі, якія пазней пакрываюць усю зямельку мяккім белым пухам.

Каця Новічанка.
Мінск, клуб „Дружба-неразлій-вадой".

ПАЗНАЁМІМСЯ

БССР, 220036 г. Мінск-36, вул. Купрыянава 9, кв. 108. Люда Кушнір, 4 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. Волаха, 37, кв. 57. Оля Лісіцкая, 6 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. Волаха, 37, кв. 59. Марына Якубоўская, 6 клас.

* * *

БССР, 220036 г. Мінск-36, вул. Волаха, 8, кв. 102. Анфісе Карпейчык, 2 клас.

* * *

БССР, 220036 г. Мінск-36, вул. Купрыянава, 3, кв. 18. Таня Буйко, 3 клас.

* * *

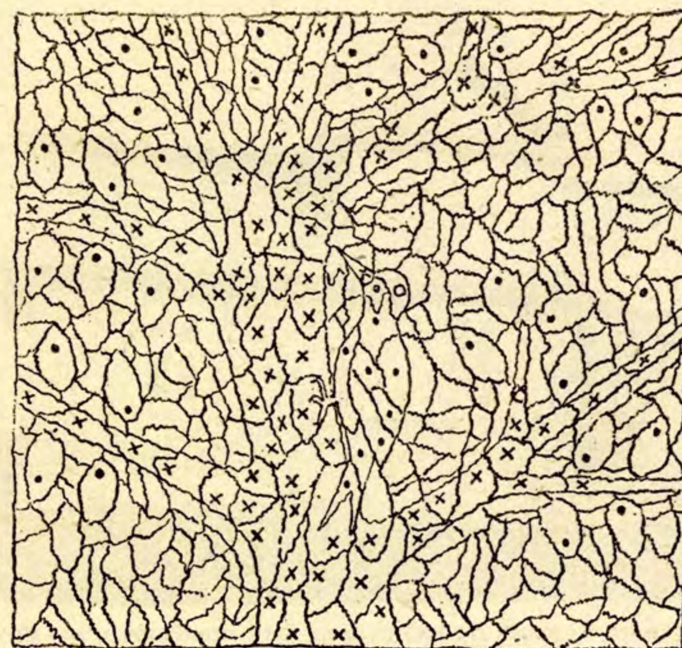
БССР, 220116, г. Мінск-116, пр. „Известий", 23, кв. 479. Таня Швед, 8 клас.

* * *

БССР, 220116, г. Мінск-116, пр. „Известий", 23, кв. 479. Людміла Швед, 6 клас.

* * *

СССР, 346004, Ростовская обл., г. Шахты-4, ул. Белинского, 2. Тименчуковой Оксане, 4 клас.

АДГАДАНКА

Памалюй палі, азначаныя кропкай, зялёным колерам, крыжыкам — карычневым, кружочкам — чырвоным. Што ў цябе атрымалася?

Адрас рэдакцыі: „Зорка" 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Piątek 31 X — 8.10 Hist. kl. VII. 9.00 Hist. kl. III lic. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Przed nami ocean" — radz film fab. 11.20 Magazyn domatora. 12.50 Wiedza o społecz. kl. VIII. 13.30 TTR — s. I Mech. rol. 14.00 TTR — s. I Fiz. 15.30 W szkole i w domu. 15.50 Nurt. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Dla młodych widzów: „Wyzwania". 16.50 Piątek z Pankracym. 17.15 Teleexpress. 17.30 Bez próby. 18.30 Witryna. 18.40 Mieszkać. 19.00 Dobranoc. 19.10 Losy — „Grzegorz na moście" — pr. dok. 19.30 Dziennik. 20.00 Monitor Rządowy. 20.30 „Przed nami ocean" — radz. film fab. 21.40 DT. 22.05 Sprawa dla reportera. 22.45 DT. 22.50 „Korporacja zbrodni" (5) — film ang.

Sobota 1 XI — 8.55 Program dnia. 9.00 Drops — mag. dla dzieci i młodz. oraz film „Jazon z gwiezdnego patrolu". 10.30 DT. 10.35 Polskie koncerty skrzypcowe. 11.00 Nadwiślańskie grody — film dok. 11.25 Cmentarz na Bródnie cz. 1. 11.40 Kwintet na instrumenty dęte Wojciecha Kilara. 11.55 W cieniu Fudżi-Jamy. 12.20 Z potrzeby serca... 12.50 Bariery. 13.20 Tel. film dok. — „Powrót na Podhale". 13.50 Barbara Górzyńska gra Wieniawskiego. 14.15 Cmentarz na Bródnie cz. 2. 14.30 „Żołnierski testament" — wojsk. pr. dok. 15.00 DT. 15.05 Antologia dramatu powszechnego: „Apollo z Bellac". 16.10 Cmentarz na Bródnie cz. 3. 16.25 „Nad wielkim rowem" — tel. film dok. 17.05 Los. Dużego Lotka. 17.15 W starym kinie: „Wrzos" — pol. film archiw. 19.00 Dobranoc. 19.10 Z kamerą wśród zwierząt. 19.30 Dziennik. 20.00 „Cztery pory roku" — film polski. 21.10 Czas. 21.40 Studio Sport. 22.50 Siedem dni na świecie. 23.00 DT. 23.05 Kino nocne: „Wdowy" — ang film fab.

Niedziela 2 XI — 7.20 Wszechnica rodziny wiejskiej. 7.55 Po gospodarsku. 8.20 Tydzień. 9.00 Teleranek oraz film „Zwiadowca". 10.30 DT. 10.35 „Tajemnice ludzkiego ciała" — film USA. 11.25 Spotkanie z pisarzem Bogdanem Madejem. 11.45 Film przyrodniczy. 12.05 „Piętaszek" — ang. film fab. 13.50 Siedem anten. 14.35 Kraj za miastem. 15.00 DT. 15.05 Teatr Młodego Widza: „Szatę wdziejesz z purpury" (3). 16.00 „Pieprz i wanilia". 16.45 Sonata Kreuterowska — monodram. 17.45 „Warszawa Stanisława Augusta" — tel. film dok. 18.30 Antena. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.00 „Trzy młyny" — serial TP. 21.00 Pegaz. 21.50 Sportowa Niedziela. 22.25 Kabaret Olgi Lipińskiej. 23.15 DT.

Poniedziałek 3 XI — 13.30 TTR — s. I Chem. 14.00 TTR — s. I Biol. 15.50 Nurt. 16.20 Program dnia i DT. 16.25 Dla młodych widzów: „Jak dwie krople". 17.15 Teleexpress. 17.30 Echa stadionów. 18.00 „Janosik" (7). 19.00 Dobranoc. 19.10 Laboratorium. 19.30 Dziennik. 20.00 Rozmowa na telefon. 20.15 Teatr TV: Catherine Heyes — „Nasza ukochana matka", 21.40 DT. 22.00 Rozmowa na telefon. 22.15 Tel. film dok. 23.05 DT. 23.10 J. franc.

Wtorek 4 XI — 8.10 Geogr. kl. VII. 9.00 Hist. kl. II lic. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Imperium". 11.25 „Żurawie" — radz. film przyr. 12.50 Wiedza o społecz. kl. VII. 13.30 TTR — s. III Mat. 14.00 TTR — s. III J. pol. 14.30 Tel. kurs rolniczy. 15.50 Kim być — decyzje 15-latków. 16.20 Program dnia i DT. 16.25 Akademia muzyczna. 16.50 Wyprawy prof. Ciekawskiego. 17.15 Teleexpress. 17.30 Gazeta rolnicza. 18.00 Tel. Informator Wydawniczy. 18.20 Plusy i minusy — czyli gospod. znaki zapytania. 19.00 Dobranoc. 19.10 Diagnoza. 19.30 Dziennik. 20.00 Program publ. 20.30 „Imperium" — kanad. serial obycz. 21.20 DT. 21.50 Wieczór z Pegazem. 22.50 DT. 22.55 J. niem.

Sroda 5 XI — 8.10 Geogr. kl. VIII. 9.00 Mat. kl. I—II. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Kraina szczęścia" — jap. film fab. 11.50 O grzeczności po polsku. 12.00 Biol. z higieną kl. VII. 13.30 TTR — s. I Mat. 14.00 TTR — s. I J. pol. 14.30 Tel. kurs rolniczy. 15.50 Nurt. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Tik-Tak. 16.55 Studio Sport — w przerwie meczu — Teleexpress. 18.45 Los. Express i Super Lotka. 19.00 Dobranoc. 19.10 Studium. 19.30 Dziennik. 20.00 Publicystyka. 20.15 „Kraina szczęścia" — jap. film fab. 21.55 DT. 22.20 Pr. publ. 22.35 Na krawędzi słowa. 22.55 DT. 23.00 J. ros.

Czwartek 6 XI — 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Pośpieszny nr 34" — radz. film fab. 11.15 Szkoła dla rodziców. 11.30 Apteczka domowa. 12.00 J. pol. kl. VII. 12.50 J. pol. kl. I lic. 13.30 TTR — s. III Mech. rol. 14.00 TTR — s. III Hod. zwierz. 14.50 Powtórka przed maturą — J. ang. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Dla młodych widzów: Adres — Polska 16.50 Był sobie kosmos. 17.15 Teleexpress. 17.40 Pr. publ. 17.50 Człowiek dla człowieka. 18.05 Patrol. 18.30 Sonda. 19.00 Dobranoc. 19.10 Encyklopedia kultury polskiej. 19.30 Dziennik. 20.00 Publicystyka. 20.15 „Pośpieszny nr 34" — radz. film fab. 21.20 DT. 21.40 Interstudio. 22.20 DT. 22.25 J. franc.

Bielsk Podl. Podróż do Indii — ang. 3—5. Ucieczka w noc — USA 6—9.

Czeremcha Cyrkowcy na biegunie północnym — rum. 5. Jara Cimerman — czes. 8—9.

Czyże Naszyjnik dla mojej ukochanej — czes. Ofiara — węg. 5—9.

Hajnówka Skorumpowani — fr. 3—9.

Michałowo Staroświecki dramat — radz. 4—5. Toto lotek — radz. 6—7. Saszka — radz. 8—9.

Mielnik Sprzedawca kapeluszy — fr. 5—6. Przedszkole — radz. 8—9.

Milejczyce Strach — pol. 5—9.

Nurzec Partyzancka eskadra — jug. 5. Frontowa miłość — czes. 6—7

Orla Motyle — pol. Spluwy i pestki — czes. 5—9.

Rajsk Teść — czes. Żółta róża — rum. 5—9.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль новы	Стыль стары	Святы, імяніны		Сонца усх.-зах.	Месяц усх.-зах.
нядзеля	**2**	**20**	**Багдана, Раймунда**	**Арцёма, Герасіма**	**6.32-16.06**	**6.46-15.54**
панядзелак	3	21	Губерта, Сільвіі	Іларыёна, Філафея	6.34-16.04	8.21.16.17
аўторак	4	22	Кароля, Альгерда	*Казанскай іконы Б.М.*	6.36-16.03	9.56-16.50
серада	5	23	Эльжбеты, Славаміра	Якава, Ігната	6.38-16.01	11.20-17.42
чацвер	6	24	Фелікса, Леанарда	Арсеня, Афанасія	6.39-15.59	12.24-18.53
пятніца	7	25	*Вялікая Кастрычніцкая*	*сацыялістычная рэвал.*	6.41-15.57	13.07-20.18
субота	8	26	Северына, Вікторына	Дзмітра, Феафіла	6.43-15.56	13.35-21.48

ГАДАВІНЫ

170 год таму назад

4.11.1816 г. нар. беларускі пісьменнік і асветнік Арцём Дарэўскі (пам. у 1884 г.), удзельнік паўстання 1863 г., аўтар драмы „Гордасць", камедыі „Хцівасць" і інш.

65 год таму назад

7.11.1921 г. нар. беларускі жывапісец Барыс Няпомняшчы. Сярод яго карцін найбольш вядомыя „Бітва за вежу" (1961), партрэты савецкіх людзей.

40 год таму назад

4.11.1946 г. было створана Юнэска — Арганізацыя Аб'яднаных Нацый па справах асветы, навукі і культуры.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ „У НІВЕ"

Голас беларускага адраджэння ★ Будаўніцтва Беластока ★ Паклонімся мёртвым і жывым ★ Стэфанія і выхаванне ★ Ад багацця шалеюць ★ Беларускія справы на форуме рады ★ Віктар Рудчык славіць курашаўскіх жанчын і пацее ў рускай лазні ★ Час аўтара „Пожні" ★ Парнасік ★ Нам адказвае начальнік Бельскай гміны ★ Беларускі фальклор ★ Сардэчныя тайны ★ Соннік ★ Бібліяграфічны куточак ★ „Зорка" ★ Што-дзе-калі ★ Песня „Мілавіца" (з рэпертуару Т. Раеўскай) ★ Гумар

УСЯГО ТЫДЗЕНЬ

засталося на падпіску „Ніва" на 1987 год!

Цана на квартал — 130 зл., на паўгоддзе — 260 зл., на год — 520 зл.

Падпісацца на „Ніву" можна ў лістаношаў, на пошце, у аддзелах РСВ „Прэса-Кніга-Рух".

Раім таксама выпісаць „Ніву" родзічам і знаёмым за мяжу. На звычайным банкавым бланкеце трэба напісаць:

RSW „Prasa-Książka-Ruch"
Centrala Kolportażu Prasy
i Wydawnictw,
ul. Towarowa 28,
00-958 Warszawa
konto NBP XV Oddział
w Warszawie
Nr 1153-201045-139-11

і падаць дакладны адрас асобы, якой выпісваем „Ніву".

Падпіска за мяжу на 50% даражэй краёвай. Цана высылкі авіяпоштай залежыць ад краіны, у якую выпісваецца тыднёвік. Дакладную інфармацыю пра гэтыя і іншыя справы вы атрымаеце на пошце і ў аддзелах „Прэса-Кніга-Рух".

Толькі падпіска гарантуе рэгулярнае атрымліванне нашага часопіса!

(Працяг са стар. 7)

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

dorazowo na sobotnio-niedzielnym wypoczynku przebywa tu około 2 tys. osób.

Walory zbiornika były eksponowane w Polskim Radiu i Telewizji w programie red. Smyka pt. „Kropla do kropli" oraz w Dzienniku Telewizyjnym i Telewizyjnym Kurierze Województw oraz w „Gazecie Wspóczesnej". Tygodnik „Niwa" z dnia 24 i 31.08. 1986 r. również w publikacjach „Nowe w Dubiczach" i „Dubickie jezioro" redaktora „Gazety Współczesnej" J. Ciełuszeckiego udzielił wyczerpującej odpowiedzi na notatkę prasową „Saksauła" — komentarze są więc zbędne.

Jednocześnie serdecznie zapraszam do złożenia wizyty reporterskiej w gminie Dubicze Cerkiewne.

Końcowo nadmieniam, że zarówno realizowany wodociąg jak i zbiornik małej retencji jest konsekwentną realizacją Uchwał X Zjazdu PZPR w kwestii realizacji głównych zadań gospodarczych i podstawowych celów społecznych na terenie tut. gminy.

Z poważaniem
Naczelnik Gminy Dubicze Cerkiewne
inż. Anatol Pawłowski

ШУКАЮ!

Шмат ужо часу шукаю другі нумар „Навуковага зборніка" выдадзенага ГП БГКТ у 1964 г., але без поспеху. Таму звяртаюся да чытачоў „Нівы" з просьбай: мо хто з вас мае гэтае выданне і мог бы мне яго прадаць? Я быў бы вельмі ўдзячны таму чалавеку.

Пётр Байко, вул. Паркова 4/3, паштовая скрытка № 12, 17-230 Белавежа, тэлефон 12-583.

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры праводзіць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба дасылаць на адрас:

Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217 1922 132

У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5018 24325 151 6787

Спісак чарговых ахвяравальнікаў:

571. Кастусь Сідаровіч („Ніва" — Беласток) — 147 зл.
572. Аляксандр Крыштаповіч („Ніва" — Мінск) — 392 зл.
573. Віктар Мартыненка („Ніва" — Мінск) — 588 зл.
574. Васіль Бацкель („Ніва" — Беласток) — 392 зл.

Дзякуем.

Паведамляем таксама, што цэнтры збірання экспанатаў для музея знаходзяцца ў наступных месцах

у Пачатковай школе ў Рыбаках, гміна Міхалова
у будынку былога ПЗГС у Гайнаўцы.
у клубе БГКТ у Бельску, вуліца Міцкевіча 50/54.
у клубе БГКТ у Гайнаўцы, вуліца Вызвалення 6.
у Гмінным камітэце ПАРП у Мілейчыцах.
у Саколцы, вуліца Варынскага 1.
у ГП БГКТ у Беластоку, вуліца Варшаўская 11.

Чакаем экспанатаў або інфармацыі аб месцы іх знаходжання.

Наш адрас: **Spoleczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej, 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6.**
Тэлефон 28-89.

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Георгій Валкавыцкі (галоўны рэдактар), Мікалай Гайдук (намеснік галоўнага рэдактара), Валянціна Жэшка (карэктар), Міраслава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Віктар Рудчык, Марыя Федарук (машыністка), Міхал Хмялеўскі, Яніна Чэрнякевіч, Ала Чэчуга (сакратар рэдакцыі), Сакрат Яновіч (тэхнічны рэдактар)

АДРАС РЭДАКЦЫІ

„Niwa"
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok skr. poczt. 149
tel. 232-41

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe, 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Druk Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku. Cena prenumeraty kwart. [illegible] zł; półr. 208 zł, rocznej 416 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:

1. dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy
   — instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach, w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach
   — instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli;
2. dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów:
   — osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli;
   — osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsc zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują używając „blankietu wpłaty" na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch".
3. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc. dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc. dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:
— do dnia 10 listopada na I kwartał i półrocze roku następnego oraz cały rok następny
— do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bieżącego

Zam. 1718/86 r. Nakład 4.800 egz. R-3.

СЛУХАЕМ І СПЯВАЕМ

Змяшчаем словы песні, якую вы пачуеце ў беларускай перадачы па Беластоцкім радыё ў суботу 1 лістапада а 18-ай гадзіне.

ЗЯМЛЯ, ТЫ ТАКАЯ ВЯЛІКАЯ

(З рэпертуару „Сяброў“)

Зямля, ты такая вялікая,
Зямля, ты такая прасторная,
Што да акіяна, да Ціхага
Не дойдзеш за год з Мора Чорнага.

Прыпеў:
Не раз, горкім дымам засланая,
Вякамі ты зналася з бедамі,
Але ж мы завёмся зямлянамі
І лепшай планеты няма.

Ты нават у сэрцы не ўмесцішся
Лясамі з грыбамі, арэхамі,
Сваімі садамі пад месяцам,
Сваімі азёрамі, рэкамі.

Прыпеў.

Вялікая, светлая, росная
Была неаднойчы знявечанай,
Ды перад сучаснай пагрозаю
Здаешся маленькай, не вечнаю.

Прыпеў.

РОЗНЫЯ ПУНКТЫ ГЛЕДЖАННЯ

Адзін сказаў:
— На жаль, сябры бываюць фальшывыя.
Другі сказаў:
— На жаль, ворагі бываюць сапраўдныя.

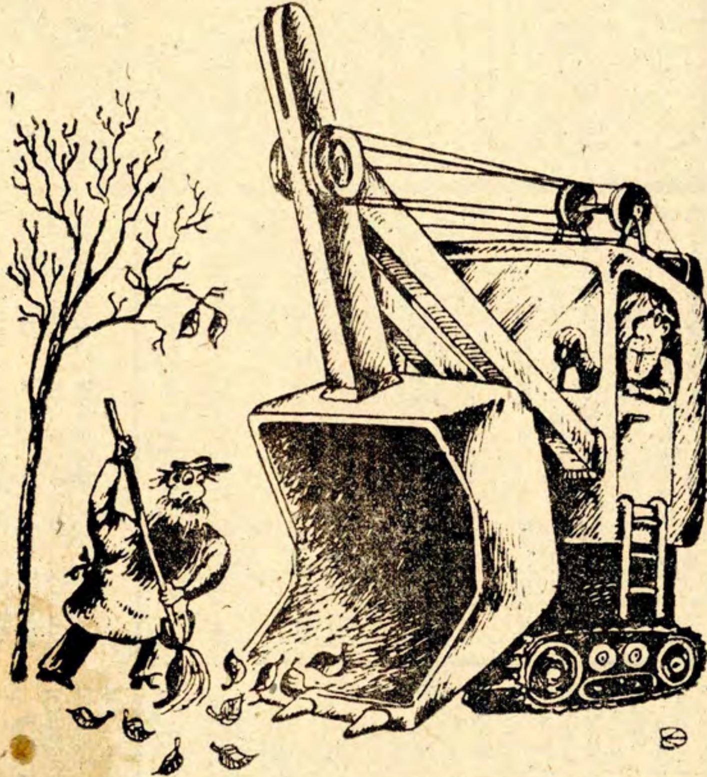
НЕ БАЧЫЎ

— З'еш, сынок, яблык — у ім вітамінаў многа!
— Учора я ажно пяць з'еў, а ніякіх вітамінаў не бачыў!

— Гэта не этыкеткі, гэта наклейкі з бутэлек віскі.

НІЎКА

ЗДЗІЎЛЕННЕ

Слава (пяць гадоў) размаўляе з татам:
— Зямля была яшчэ даўным-даўно?
— Так.
— І на ёй нікога не было?
— Не было.
— А як жа першы чалавек без мамы жыў?

ПРЫЧЫНА

— Вам трэба спаць не на левым, а на правым баку, — раіць лекар задрыпанцы.

— Гэта немагчыма, доктар. Мой муж ува сне размаўляе, а я на левае вуха кепска чую.

УСМЕШКІ ФІЛОСАФАЎ

У Дыягена запыталіся:
— У які час трэба снедаць?
— Калі багаты, дык калі захочаш, а калі бедны, дык калі зможаш, — адказаў філосаф.

НА СПАБОРНІЦТВАХ

У час спаборніцтва барцоў адзін плэпча на вуха другому:

— Калі ты абавязкова хочаш выкінуць мяне за дыван, дык кінь, калі ласка, на каленні вунь той бландзінцы ў другім радзе.

Працу любіў платанічна. Нават не збіраўся да яе дакрануцца.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Англія

— Афіцыянт, мне здаецца, што ў мінулую нядзелю ў вас была больш свежая рыба.
— Запэўніваю вас, гэта тая ж самая рыба, сэр.

Францыя

— Афіцыянт, мне здаецца, што ў мінулую нядзелю ў вас была больш свежая рыба.
— Запэўніваю вас, гэта тая ж самая рыба, месье.

Іспанія

— Афіцыянт, мне здаецца, што ў мінулую нядзелю ў вас была больш свежая рыба.
— Запэўніваю вас, гэта тая ж самая рыба, дон.

ВЫЛЕЧЫЎ

— А, прывітанне, Ясь!
Табе я сёння
Мо сёмы раз
Званю па тэлефоне.
Што здарылася?
— Ды хворы трэці дзень.
„Рэжым пасцельны“,
Маю бюлетэнь.
Хвароба не на жарты
Гне ў дугу,
Страляе ў локаць,
Аддае ў нагу.
— Шкада...
Сабраліся сябры да нас,
Каб разам пагуляць
У прэферанс.
Ды вось чацвёртага
Знайсці я не магу...
— Ты што?!
Не пачынайце,
Я бягу!!!

Уладзімір Мацвеенка

З „Весніка Задрыпоніі“

МОЦНАЯ СЯМ'Я

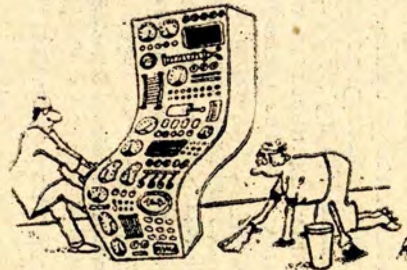
Звыш пяцідзесяці год любяць адзін другога Падкавюкі. З іх трыццаць год любіць жонка, а дваццаць муж.

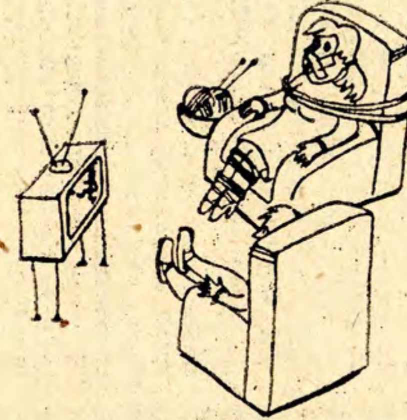
НА ЎЛАСНЫМ ВОПЫЦЕ

Тры пары абутку знасіў Фялюга, бегаючы па магазінах у пошуках чацвёртай пары, зручнай і моднай. Цяпер ён перакананы, што калькасць абавязкова пераходзіць у якасць.

Пераможцы.

Курёзы

ПЕРАДЫХНУЦЬ ХОЧАЦЦА

Дзелавыя амерыканцы заўсёды спяшаюцца. Ды, як вядома, дзеянне выклікае процідзеянне, і шалёны тэмп жыцця ў ЗША спрыяў таму, што там з'явіўся „Клуб аматараў павольнасці“.

Аб'ядноўвае ён ужо звыш паўмільёна чалавек.

Члены клуба кіруюцца двума лозунгамі-правіламі: „Не спяшайся!“ і „Не рабі сёння таго, што можна з поспехам зрабіць заўтра“. Яны рашуча не прызнаюць экспрэсссталовак, а своечасовую аплату клубных членскіх складчын лічаць за непрыстойнасць.

З КНІГІ ГІНЕСА

33-гадовы англічанін Ян Маулд на адпаведных спаборніцтвах у горадзе Фрэмптане за 39 секунд з'еў амаль паўкіло смажаных вугроў адразу ж. Амерыканец са штата Мэрыленд Томас Грын з'еў за дзве з паловаю мінуты кілаграм вустрыц — каля 200 штук.

Кідаць гропы на вецер можна, калі ён дзьме ў ваш бок.